

Nr 6.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1947/48 under sjätte huvudtiteln, avseende anslagen inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.

(4:e avd.)

Kommunikationsdepartementet.

1:o) **Kommunikationsdepartementet: Avlöningar.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under sjätte huvudtiteln (punkt 1, s. 1—4 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 3 januari 1947) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för kommunikationsdepartementet upptaga vissa av departementschefen förordade ytterligare befattningar, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för departementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48, dels ock till Kommunikationsdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 600 300 kronor.

Anslaget är å gällande riksstat uppfört med 339 800 kronor.

Den av Kungl. Maj:t föreslagna höjningen av förevarande anslag föranledes av — bortsett från regleringen av departementschefernas avlöning, regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen och allmänna lönerregleringen — att vissa nya befattningar föreslås skola inrättas. Sålunda föreslås överflyttande till departementets avlöningsanslag från kommittéanslaget av kostnaden för avlöning av en sakkunnig, verksam inom statssekreteraravdelningen, ävensom inrättande av ytterligare en arvodestjänst inom avdelningen med avlöning av högst 15 000 kronor för år. Vidare föreslås uppförande å personalförteckningen av en förste kanslissekreterartjänst ävensom anvisande av medel för anställande av ytterligare en amanuens, en föredragande med deltidsarvode, högst 7 000 kronor, samt ytterligare fyra vaktmästarbefattningar — av vilka tre erfordras i samband med att kanslihusannexet tages i anspråk. Slutligen föreslås att sju telefonister i A 4, utgörande personalen i kanslihusets telefonväxel, från och med nästa budgetår överflyttas från telegrafverkets till kommunikationsdepartementets stat.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts förslag har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för kommunikationsdepartementet uppföra ytterligare följande tjänster, nämligen 1 förste kanslisekreterare i A 26, 3 kontorsbiträden i A 4 och 7 telefonister i A 4;

b) godkänna följande avlöningsstat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöning till departementschefen	27 600
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	331 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	209 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	32 000
	Summa kronor 600 300;

c) till *Kommunikationsdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 600 300 kronor.

2:o) **Kommunikationsdepartementet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 4), vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär höjning av förevarande anslag för nästa budgetår med 220 000 kronor, huvudsakligen beroende på ökade kostnader — delvis av engångsnatur — i samband med inflyttningen i kanslihusannexet, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommunikationsdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 420 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

3:o) **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, s. 5—13) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vidtaga vissa av departementschefen förordade ändringar, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för styrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48, dels ock till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 3 834 000 kronor, därav 1 917 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Förevarande anslag är å gällande riksstat uppfört med 2 611 100 kronor, därav 1 305 600 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Förutom av regleringen av befordringsgången för amanuens- och biträdes-

personalen samt den allmänna löne regleringen beror den föreslagna höjningen av anslaget för nästa budgetår på att vissa nya tjänster föreslås skola inrättas ävensom att förbättrad löneställning avses skola beredas vissa befattningshavare. Sålunda föreslås att förrådsdirektörsbefattningen uppflyttas från C 6 till C 8. Å förrådsbyrån — som avses i fortsättningen skola benämnas förråds- och verkstadsbyrån — föreslås inrättande av en tjänst såsom verkstadsinspektör i A 26 och en kontorsskrivare i Eo 15, varjämte två arvodesavlönade verkmästartjänster föreslås skola ombildas till ingenjörsbefattningar i Eo 17. Härjämte föreslås att å samma byrå en ingenjörstjänst i Ex 21 och en assistentbefattning i Ex 15 omvandlas till en byråingenjörstjänst i Eo 21 respektive en kontorsskrivarebefattning i Eo 15. Slutligen föreslås beträffande kameralbyrån att en revisorsbefattning överflyttas till ordinarie stat ävensom att medel beräknas för anställande av ytterligare en amanuens.

De förändringar med avseende å personalorganisationen vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som i förevarande sammanhang föreslagits, tillstyrkas av utskottet. Under erinran att av anslagsökningen i förhållande till innevarande budgetår, 1 222 900 kronor, ett belopp av omkring 1 150 000 kronor sammanhänger med den reglerade befordringsgången och den allmänna löne regleringen, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga följande ändringar i personalförteckningen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, nämligen uppflyttning av befattningen såsom förrådsdirektör från C 6 till C 8 samt uppförande i förteckningen av 1 befattning såsom verkstadsinspektör i A 26 ävensom ytterligare 1 revisorsbefattning i A 21 och 3 kontorsbiträdesbefattningar i A 4;

b) godkänna följande avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	1 304 600
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	13 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 299 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	216 000

Summa kronor 3 834 000;

c) till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 3 834 000 kronor, därav 1 917 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

4:o) **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, s. 13—15), vilket innebär minskning av förevarande anslag för nästa budgetår med 61 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 679 000 kronor, därav 339 500 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

5:o) **Vägförvaltningarna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 5, s. 15—24) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för vägförvaltningarna vidtaga vissa av departementschefen förordade ändringar, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för vägförvaltningarna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48, dels ock till Vägförvaltningarna: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 9 969 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Förevarande anslag är å gällande riksstat uppfört med 6 241 200 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Kungl. Maj:t föreslår, att 14 ingenjörsbefattningar i A 19 — enär denna lönegrad saknar motsvarighet i den löneplan, som skall tillämpas från och med nästa budgetår — vid inplacering i det nya lönesystemet skola likställas med befattningar i den nuvarande lönegraden A 20. Fjorton extra ordinarie expeditionsvaktsbefattningar föreslås skola överföras på ordinarie stat i A 5, varjämte medel äskas för beredande av extra ordinarie anställning åt åtta extra expeditionsvakter. Utöver de kostnadsökningar, som följa av de sålunda framlagda förslagen, föreslås icke-ordinarieposten skola uppräknas med 100 000 kronor för beredande av arvoden åt personal, sysselsatt med utrednings- och projekteringsarbeten, varigenom det för detta ändamål skulle under nästa budgetår stå till förfogande 450 000 kronor. I samband därmed föreslås personalförteckningen skola utökas med åtta ingenjörsbefattningar i Eo 24, avsedda för projekteringsverksamheten. Slutligen föranledes uppräknig av anslaget på grund av den reglerade befordringsgången för biträdespersonalen och den allmänna löneregleringen.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en ökad medelsanvisning under förevarande anslag av 3 727 800 kronor. Av ökningen hänför sig emellertid omkring 3 600 000 kronor till regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen samt den allmänna löneregleringen. Kungl. Maj:ts förslag har icke givit utskottet anledning till erinran.

I förevarande sammanhang får utskottet framhålla följande. Överrevisorerne för väg- och vattenbyggnadsväsendet ha i sin berättelse avseende budgetåret 1945/46, av vilken berättelse utskottet beretts tillfälle taga del, verkställt en jämförelse mellan personalbesättningen inom den allmänna väghållningen den 1 juli 1943 — alltså före den allmänna väghållningens

förstatligande — och den 1 juli 1946 i syfte att erhålla material för utredning av orsakerna till uppkommen personalökning och därmed erhålla en grund för bedömande av de åtgärder som böra vidtagas för att begränsa arbetsbördan för den administrativa personalen och motverka ytterligare ökning av densamma. Under framhållande att personalen enligt överrevisorernas förmenande icke vore för stor i förhållande till arbetsbördan, ha överrevisorerna såsom sin uppfattning framhållit att övergången i samband med vägväsendets förstatligande till en starkt centraliserad förvaltning varit ägnad medföra dubbelarbete och därmed en ökning av den totala arbetsbördan. Överrevisorerna ha — utan att vilja påstå att en decentralisering i och för sig skulle kunna minska personalbehovet inom vägförvaltningen — ifrågasatt huruvida icke genom en decentralisering skulle vinnas en minskning i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens nu alltför stora arbetsbörda, och ha revisorerna i anslutning därtill lämnat exempel på ärenden, som enligt revisorernas förmenande skulle kunna decentraliseras.

I yttrande till Kungl. Maj:t i anledning av överrevisorernas uttalanden har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit, bland annat, att parallellt med genomförandet av den av statsmakterna år 1946 beslutade omorganisationen av vägväsendet inom styrelsen upptagits till behandling frågor om decentralisering av ärenden enligt de riktlinjer som lämnats i propositionen rörande omorganisationen. Vidare har styrelsen framhållit, hurusom styrelsen under hösten 1946 anmodat vägdirektörerna att inkomma med förslag till decentraliseringsåtgärder, ävensom att styrelsen sedermera meddelat beslut rörande decentraliserad handläggning av ett antal ärenden och ärendesgrupper. Styrelsen har emellertid även upplyst, att styrelsen fortsättningsvis ämnade undersöka möjligheten och lämpligheten av att överföra beslutanderätten i ytterligare ärenden till vägförvaltningarna.

Jämväl riksdagens år 1946 församlade revisorer ha (Del I, § 27, s. 141—146) framhållit önskvärdheten av en väsentligt ökad decentralisering av vägförvaltningsärendena.

Sedermera har emellertid chefen för kommunikationsdepartementet med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 februari 1947 tillkallat särskilda sakkunniga för utredande av möjligheterna av en decentraliserad handläggning av vissa ärenden inom väg- och vattenbyggnadsverket. Vid sådant förhållande saknar utskottet anledning att i nu förevarande sammanhang till vidare behandling upptaga här berörda spörsmål.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för vägförvaltningarna vidtaga följande ändringar, nämligen uppflyttning av 14 ingenjörsbefattningar från A 19 till A 20 samt uppförande i förteckningen av 14 expeditionsvakter i A 5, 3 kontorsbiträden i A 4 samt ytterligare 8 ingenjörer i Eo 24;

b) godkänna följande avlöningsstat för vägförvaltningarna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	4 841 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 563 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	564 200
	Summa kronor 9 969 000;

c) till *Vägförvaltningarna*: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 9 969 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

6:o) **Vägförvaltningarna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, s. 25 och 26), som innebär en till anslagsposterna till reseersättningar, expenser samt underhåll och drift av tjänstebilar hänförlig ökning med 57 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vägförvaltningarna: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 1 462 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

7:o) **De lokala vägnämnderna m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 7, s. 26 och 27) föreslagit riksdagen att till De lokala vägnämnderna m. m. för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 125 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

För ifrågavarande ändamål har för vartdera av budgetåren 1944/45 och 1945/46 anvisats 187 000 kronor. För budgetåret 1946/47 nedsattes anslaget med hänsyn till anslagsbelastningen till 150 000 kronor.

Med förmålan att utgifterna å anslaget under budgetåret 1945/46 uppgått till allenast i runt tal 117 400 kronor har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* föreslagit att anslaget för budgetåret 1947/48 måtte ytterligare nedsättas till 125 000 kronor.

Departementschefen har tillstyrkt detta förslag.

Utskottet.

Enligt lagen den 30 juni 1943 om vägnämnder och länsvägnämnder har vägnämnd till uppgift att verka för att vägbehoven inom nämndens område på bästa sätt tillgodoses. I sådant hänseende har nämnden att avgiva av Kungl. Maj:t, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, länsstyrelsen eller vägförvaltningen i länet infordrade yttranden samt att i övrigt fullgöra vad enligt lagen eller särskild författning ankommer på vägnämnd. Vägnämnd äger jämväl framställa förslag i frågor rörande vägväsendet och vägtrafiken inom nämndens område och må hos Kungl. Maj:t anföra besvär över beslut, som meddelats av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen eller länsstyrelse. Länsvägnämnd åter har till uppgift att verka för att vägfrågor, som äro gemensamma för flera vägnämnder eller alla vägnämndsområden inom länet, erhålla den för hela länet ändamålsenligaste lösningen.

Enligt utskottets mening synas vägnämndernas och länsvägnämndernas

medverkan vid behandling av förekommande vägfrågor icke kommit att motsvara vad som förutsatts vid 1943 års väglagstiftning. En orsak härtill kan måhända vara den starka centralisering av vägärenden som alltjämt är förhanden. Utskottet har i det föregående framhållit att spörsmålet om en fortsatt decentralisering är föremål för utredning. Enligt utskottets mening bör därvid jämväl beaktas frågan om beredande för vägnämnderna och länsvägnämnderna av ökade möjligheter att taga aktiv del i vägfrågorna inom länen.

Kungl. Maj:ts förslag i fråga om medelsanvisningen under förevarande anslag för nästa budgetår har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må till *De lokala vägnämnderna m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 125 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

8:o) **Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, s. 27), som innebär ökning för nästa budgetår av förevarande anslag med 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

9:o) **Vägunderhållet.** Kungl. Maj:t har (punkt 9, s. 39—48) föreslagit riksdagen att till Vägunderhållet för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 124 200 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I skrivelse den 31 oktober 1946 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* framlagt beräkning rörande anslagsbehovet för vägunderhåll och vägbyggnader m. m. under budgetåret 1947/48. Styrelsen har därvid inledningsvis gjort vissa allmänna uttalanden rörande det framtida medelsbehovet för ifrågavarande ändamål. Sålunda har styrelsen — under framhållande hursom under hela krisperioden anslagen varit starkt beskurna samtidigt som en betydande stegring av löne- och prisnivån ägt rum, varigenom markerad eftersläpning uppstått — ansett det nödvändigt, att anslagen nu bringades upp till en sådan storlek, att de medgäve en viss återhämtning av den mycket eftersatta vägbyggnadsverksamheten.

I anslutning till det anförda har styrelsen vidare gjort vissa uttalanden rörande de kalkyler, som legat till grund för avvägningen av nu gällande beskattning av automobiltrafiken. I samband med de beräkningar rörande vägväsendets medelsbehov, som styrelsen verkställt för 1945 års bensinskattentredning, hade styrelsen beräknat en årlig medelstilldelning av i runt tal 300 miljoner kronor erforderlig. Ifrågavarande belopp borde numera med hänsyn till under året inträffade ändringar i löne- och prisnivån ökas till

inemot 340 miljoner kronor. Bensinskattutredningen hade emellertid framlagt sitt förslag med utgångspunkt från de faktiska väghållningskostnaderna under kalenderåret 1938 och hade med stöd därav beräknat det årliga medelsbehovet för en normal fredsstat till i runt tal 200 miljoner kronor. Denna uppskattning av vägstnaderna, vilken lagts till grund för statsmakternas beslut, vore enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens mening uppenbart för låg.

Enligt styrelsens mening vore det synnerligen angeläget, att den utredning, som bevillningsutskottet vid 1945 års riksdag ansett erforderlig rörande vägstnadernas fördelning mellan motorfordonstrafiken och andra trafikgrupper liksom även mellan olika slag av motorfordon inbördes, påbörjades så snart som möjligt, enär det kunde beräknas draga lång tid innan eventuellt ändrade bestämmelser kunde tillämpas samt därefter ytterligare tid innan resultatet kunde komma vägtrafikanterna tillgodo. Styrelsen funne det nämligen uppenbart, att vägväsendet icke kunde hålla takt med trafikutvecklingen och trafikens krav, därest vägväsendets kostnader skulle hållas inom ramen för nu tillgängliga automobilskattemedel.

Under åberopande av det anförda har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställt, att en utredning snarast måtte påbörjas för att klarlägga frågan om, huru vägväsendets medelsbehov på olika områden lämpligen borde finansieras.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har emellertid redan nu förordat ett frångående av hittills tillämpade principer för väghållningskostnadernas bestridande. Sålunda har styrelsen — under framhållande att det för budgetåret 1947/48 beräknade medelsbehovet för vägbeläggningar vore av sådan omfattning, att det icke syntes samtidigt med övriga anslagsbehov för vägväsendet kunna tillgodoses inom ramen för automobilskattemedlen — hemställt, att erforderligt anslag för vägbeläggningar måtte anvisas å kapitalbudgeten. Under hänvisning till att en beläggnings livslängd kunde beräknas uppgå till 10 å 15 år för en enkel beläggning och till 25 år eller mera för en högklassig sådan, har styrelsen uttalat, att vägbeläggningar vore att betrakta såsom kapitaltillgångar, vilka med hänsyn till att de medförde en fortlöpande trafikvinst borde avskrivas successivt. Styrelsen har i detta sammanhang även föreslagit, att för väghållningen erforderliga färjor och båtar, vilkas förnyelse för närvarande finansieras med anlitan av vägbyggnadsanslag, måtte upptagas till redovisning under väg- och vattenbyggnadsverkets förrädsfond.

Riksräkenskapsverket har avgivit utlåtande över styrelsens förslag i fråga om finansiering av vägväsendets kostnader över kapitalbudgeten (s. 33).

Departementschefen har, efter att hava lämnat en redogörelse för de jämförelsevis stora behållningar, som förefinnas å flertalet av de för vägändamål anvisade reservationsanslagen — vid ingången av budgetåret 1947/48 beräknas dessa uppgå till 54½ miljoner kronor — i förevarande sammanhang anført bland annat följande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sina petita för nästa budgetår räknat med en avsevärd utvidgning av verksamheten på vägväsendets område. Då de anslag, som äskats för sådant ändamål, befunnits icke kunna helt hållas inom ramen för de av styrelsen till 235 miljoner kronor beräknade automobilskattemedlen, har styrelsen framlagt förslag om att viss del av medelsbehovet skulle täckas genom anvisande av anslag å kapitalbudgeten, nämligen i vad avser det av styrelsen med 50 miljoner kronor äskade anslaget till vägbeläggningar. Även förnyelsen av vägväsendets färjor och båtar har styrelsen, ehuru med annan motivering, föreslagit skola från och med nästa budgetår finansieras genom anslag å kapitalbudgeten.

Beträffande de äskade anslagen till vägbyggnadsändamål gäller i allmänhet att de äro beräknade för arbeten, som äro avsedda att komma till utförande först under kalenderåret 1948. Bedömningen av de arbetsmarknadspolitiska förutsättningarna för ett genomförande av styrelsens nu framlagda arbetsprogram beror alltså bland annat på, i vilken utsträckning det för närvarande är möjligt att på så pass lång sikt överblicka utvecklingen på arbetsmarknaden.

Det bör i detta sammanhang understrykas, att till ifrågavarande program måste räknas icke blott de arbeten, som innefattas i styrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1947/48, utan även den mängd av arbeten, vartill medel redan äro anvisade men som på grund av arbetsmarknadsläget icke för närvarande kan komma till utförande. De mot automobilskattemedlen avräknade anslag, vilka för innevarande budgetår anvisats för vägbyggnadsändamål, uppgå till sammanlagt 69,3 miljoner kronor. Härtill komma kvarstående behållningar å ifrågavarande anslag med tillhoppa cirka 59 miljoner kronor. Den totala medelstillgången uppgår alltså till cirka 128,3 miljoner kronor. Enligt uppgifter, som styrelsen lämnat efter avlåtandet av sin petita-skrivelse, har styrelsen numera räknat med, att av sistnämnda belopp 45 å 50 miljoner kronor skulle kunna förbrukas under innevarande budgetår och att således ungefär 80 miljoner kronor skulle överföras såsom reservation till budgetåret 1947/48. För detta budgetår har styrelsen för här ifrågavarande ändamål äskat sammanlagt 134,5 miljoner kronor. Vid bifall här till och under antagande att medelsförbrukningen under budgetåret 1946/47 skulle bli den av styrelsen beräknade, skulle alltså för budgetåret 1947/48 komma att stå till förfogande ett belopp av icke mindre än cirka 215 miljoner kronor för vägbyggnadsändamål. Även om utvecklingen på arbetsmarknaden fram till utgången av år 1948 icke nu med bestämdhet kan förutsägas, finnes emellertid enligt min mening icke anledning att räkna med en sådan ändring i läget, att den av styrelsen ifrågasatta utvidgningen av verksamheten inom vägväsendet kan komma att bli möjlig, huru önskvärd en sådan utvidgning än är. Det må i förevarande sammanhang nämnas, att medelsförbrukningen å de anslag, varom här är fråga, under budgetåret 1945/46 endast uppgått till cirka 13,4 miljoner kronor.

Med hänsyn till vad här anförts bör enligt min mening medelstilldelningen för våghållningen för budgetåret 1947/48 utan svårighet kunna hållas inom ramen för det belopp av 255 miljoner kronor, till vilket chefen för finansdepartementet i annat sammanhang beräknat automobilskattemedelsinkomsterna för budgetåret, och jag har därför ansett mig sakna anledning att för närvarande till principiell behandling upptaga den av styrelsen föreslagna ändringen i fråga om finansieringen av kostnaderna för vägbeläggningar. Vad angår redovisningen av utgifterna för vägväsendets färjor och båtar har jag däremot funnit vissa praktiska skäl tala för en omläggning på sätt styrelsen föreslagit. Jag kommer att senare i dag i annat sammanhang upptaga denna fråga till behandling.

I betraktande av de omfattande och delvis mycket angelägna investeringsbehov, som föreligga på vägväsendets område, torde det bli nödvändigt att, så snart arbetskraftsfrågan kan lösas, avsevärt öka medelstillelningen till väghållningen. Svårigheter kunna härvid tänkas uppkomma att med nu tillämpade finansieringsprinciper vederbörligen tillgodose de föreliggande medelsbehoven. Med hänsyn bland annat härtill finner jag i likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen påkallat, att en översyn sker av grunderna för finansieringen och redovisningen av vägväsendets kostnader. I avbidan på de förslag, som inom kort kunna komma att framläggas av 1944 års trafikutredning rörande hithörande spörsmål, synas emellertid några omedelbara åtgärder icke böra vidtagas i denna fråga.

Om vid avvägningen av anslagen till vägväsendet för nästa budgetår helt avgörande betydelse skulle tillmätas de föreliggande reservationerna och den medelsförbrukning, som man med utgångspunkt från det nuvarande arbetsmarknadsläget har anledning räkna med, skulle anslagen i de flesta fall böra nedskäras långt under nuvarande nivå. En sådan reducering har jag emellertid funnit mig i allmänhet icke böra förorda. Jag anser nämligen, att hänsyn även måste tagas till det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen påpekade förhållandet, att reservationerna i de flesta fall utgöras av medel, som äro bundna vid flerårsplaner eller andra dispositionsplaner och därför icke utan en omständlig procedur kunna tagas i anspråk för andra ändamål än dem, för vilka de ursprungligen avsetts. Det bör vidare i detta sammanhang beaktas, att vägväsendets kostnader finansieras över en specialbudget, vars användning begränsats till ändamål, som direkt eller indirekt tjäna trafikens intressen. Med hänsyn till de mycket stora behov av angelägna investeringar och underhållsåtgärder, som för närvarande föreligga på vägväsendets område, böra enligt min mening de inflytande automobilskatteinkomsterna tills vidare icke tagas i anspråk för att nedbringa det under krigsåren uppkomna, å budgetutjämningsfonden balanserade underskottet för automobilskatte-medlens specialbudget utan i stället reserveras för trafikens behov. Detta skulle innebära, att de olika anslag, vilka avräknas mot automobilskatte-medlen, skulle avvägas så, att summan av desamma kommer att i huvudsak svara mot de beräknade automobilskatteinkomsterna. Då dessa inkomster under nu rådande förhållanden torde komma att vida överstiga medelsförbrukningen, medför den föreslagna dispositionen av automobilskatte-medlen den konsekvensen, att de redan förut stora behållningarna å vissa väganlag troligen komma att ytterligare ökas högst väsentligt. Härvid bortfalla också i motsvarande mån möjligheterna till den kontroll över investeringsvolymen, som erhålles om anslagen avvägas med utgångspunkt från den avsedda medelsförbrukningen för viss tid. Behovet av en kontroll i detta hänseende torde emellertid i erforderlig utsträckning kunna tillgodoses genom reglerande åtgärder i fråga om anvisandet av arbetskraft till vägväsendet.

Vid bifall till vad jag här förordat skulle, i likhet med vad som är fallet för innevarande budgetår, någon egentlig avsättning till automobilskatte-medelsfonden icke ske för budgetåret 1947/48 utan endast ett formellt belopp upptagas för ändamålet.

Såsom tidigare nämnts har chefen för finansdepartementet i annat sammanhang beräknat inkomsterna av automobilskatte-medlen för nästa budgetår till 255 000 000 kronor och föreslagit, att detta belopp upptages å riksstatens inkomstsida.

Innan en fördelning av automobilskatte-medlen å olika anslag till vägväsendet kan ske, skall till en början hänsyn tagas till de belopp av dylika medel, som skola disponeras under femte och nionde huvudtitlarna. Vad angår femte huvudtiteln må erinras, att i samband med den år 1936 beslutade om-

organisationen av bilbesiktningsväsendet och utökningen av statspolisorganisationen förutsattes, att kostnaderna för denna utökning, i den mån överskott å bilbesiktningsväsendet icke försloge därtill, skulle bestridas av automobilskattemedel. I det följande kommer jag att föreslå, att anslaget till bilbesiktningsväsendet anvisas med ett beräknat belopp av 1 100 000 kronor. Chefen för finansdepartementet har beräknat inkomsttiteln Avgifter för besiktning av motorfordon till 3 000 000 kronor. Med dessa utgångspunkter har chefen för socialdepartementet tidigare i dag föreslagit, att av de olika anslagen till statspolisorganisationen ett sammanlagt belopp av 543 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen. Det under nionde huvudtiteln upptagna anslaget Gottgörelse till fiskerinäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt, vilket anslag chefen för jordbruksdepartementet kommer att föreslå skola anvisas med 360 000 kronor, förutsättes helt skola avräknas mot automobilskattemedlen.

I enlighet härmed skulle alltså återstå av automobilskattemedlen att fördela under sjätte huvudtiteln (255 000 000 — 543 000 — 360 000) 254 097 000 kronor. Tidigare i dag har jag föreslagit, att av avlönings- och omkostnadsanslagen till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och till vägförvaltningarna samt till de lokala vägnämnderna m. m. sammanlagt 13 812 500 kronor skola avräknas mot automobilskattemedlen. Vidare har jag för avsikt att senare i dag föreslå, dels att till bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder skall anvisas ett belopp av 500 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen, dels ock att till statens biltrafiknämnd, till statens väginstitut och till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande skola sammanlagt anvisas eller beräknas 736 000 kronor, att likaledes avräknas mot automobilskattemedlen.

Tages hänsyn till nyssnämnda belopp under sjätte huvudtiteln, vilka förutsatts skola avräknas mot automobilskattemedlen, skulle alltså återstå att fördela å de olika anslagen till vägunderhåll och vägbyggnader samt till statens automobilskattemedelsfond ett belopp av (254 097 000 — 13 812 500 — 500 000 — 736 000) 239 048 500 kronor. Jag kommer i det följande att föreslå, att — sedan för avsättning till statens automobilskattemedelsfond beräknats ett anslag av 373 500 kronor — under rubriken Vägunderhåll och vägbyggnader i övrigt anvisas anslag, att avräknas mot automobilskattemedlen, om sammanlagt 238 675 000 kronor, vilket i jämförelse med motsvarande anslag för innevarande budgetår innebär en ökning med 69 585 600 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herrar *Sveningsson* och *Jonsson* i Malmgrava väckt motion (II: 298), vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att en av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagen översyn av grunderna för finansieringen och redovisningen av vägväsendets kostnader snarast kommer till utförande.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, får utskottet hänvisa till motionen.

Beträffande beräkningen av medelsbehovet under nu förevarande anslag — anslaget till vägunderhåll — för budgetåret 1947/48 inhämtas av statsrådsprotokollet följande (s. 39 ff.).

Från och med den 1 januari 1944 äro kostnaderna för vägunderhållet på landet och i samhällen, där kronan är väghållare, upptagna under ett reservationsanslag till barmarksunderhållet och ett förslagsanslag till vinterväghållningen.

Till barmarksunderhållet ha för budgetåren 1944/45—1946/47 anvisats 48 200 000 kronor, 62 300 000 kronor respektive 73 700 000 kronor, därav för budgetåret 1945/46 8 000 000 kronor på tilläggsstat. Anslaget till vinterväghållningen har under nämnda tre budgetår varit uppfört med 13 000 000 kronor, 14 200 000 kronor respektive 14 500 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har nu föreslagit att de båda anslagen sammanslås till ett reservationsanslag. Förutsättning vore dock, att en tillräcklig reserv ställdes till styrelsens förfogande för att möta eventuellt inträffande förlängning av barmarkstiden eller särskilda, dock icke alltför stora svårigheter i fråga om vinterväghållningen.

Rörande medelsbehovet under nästa budgetår för barmarksunderhållet har styrelsen anfört, att vid ingången av budgetåret 1947/48 en betydande eftersläpning av underhållet alltjämt komme att kvarstå. Beträffande många vägsträckor kunde ifrågasättas, huruvida det med hänsyn till den alltjämt ökande motorfordonstrafiken bleve möjligt att hålla grusvägbanorna i fullt tillfredsställande skick. Styrelsen syftade därvid främst på de starkast trafikerade grusvägarna, som uppenbarligen borde vara försedda med beläggning. I detta sammanhang har styrelsen framhållit, att det orde helt ankomma på vägunderhållet att under budgetåret 1947/48 möta trafikens krav.

Styrelsen har vidare framhållit, att styrelsen vid beräkningen av ansl för budgetåret 1947/48 utgått från att underhållet skulle kunna bedrivas så, att vägarna kunde mottaga en trafik av samma storleksordning som 1939 års och att samtidigt genom en viss upprustning eftersläpningen av underhållet till en del skulle kunna återhämtas. Beräkningen vore vidare grundad på 1946 års löne- och prisnivå.

Med hänsyn till svårigheten att beräkna kostnadsökningen för vägunderhållet vid fortlöpande stegring av trafiken hade styrelsen låtit vägförvaltningarna beräkna sitt medelsbehov på grundval av de prestanda, som förvaltningarna funne erforderliga inom varje sakkontogrupp.

Under nu angivna förutsättningar har styrelsen för budgetåret 1947/48 beräknat kostnaderna för barmarksunderhållet till följande på olika sakkonton fördelade belopp.

	Kronor
1. Grusning	26 404 000
2. Flickning	7 236 000
3. Dammbindning	16 051 000
4. Hyuling, sladdning, vältning	11 841 000
5. Underhåll av belagd vägbana	5 779 000
6. Underhåll av gång- och cykelbanor	173 000
7. Vägkropp	5 238 000
8. Diken, slänter och frisiktsområde	11 149 000
9. Skyddsräcken och vägmärken	5 927 000
10. Broar	2 546 000
11. Bryggor	48 000
12. Färjor	3 208 000
13. Vissa administrations- och personalkostnader..	4 600 000

Summa kronor 100 200 000

Med anledning av den avsevärda anslagsökning, som sålunda ifrågasatts, har styrelsen framhållit, att de med utgifterna förenade åtgärderna enligt styrelsens mening vore ofrånkomliga med hänsyn till det skick, vägarna befunne sig i, och de ständigt ökade men enligt styrelsens mening i allt väsentligt berättigade kraven från trafikens sida. Det vore styrelsens förhoppning att genom ökad mekanisering och rationalisering av underhållet samt utförande av beläggningar i helt annan omfattning än hittills kunna återhålla en alltför stark stegring av kostnaderna för underhållet. Emellertid vore möjligheterna härtill för närvarande, särskilt beträffande de två förstnämnda slagen av åtgärder, mycket begränsade, beroende på de långa leveranstiderna för maskiner och fordon.

Styrelsen har härefter framlagt beräkning av kostnaderna för vinterväghållningen. Dessa kostnader hade, enligt styrelsen, under budgetåren 1944/45 och 1945/46 uppgått till i runt tal 18 450 000 kronor respektive 19 810 000 kronor. Kostnadsstegringen under det senare budgetåret kunde närmast anses ha förorsakats av ökade arbetslöner samt den höjda standard, som nödvändiggjorts av den stegrade trafiken.

För fördelningen av anslaget till vinterväghållning för budgetåret 1946/47 hade styrelsen verkställt viss utredning angående vinterväghållningskostnadernas sammansättning. Kostnaderna hade därvid uppdelats i en fast andel, helt oberoende av vintersäsongens längd, samt en rörlig andel, i stort sett proportionell mot denna. De fasta kostnaderna, som huvudsakligen hänförde sig till förebyggande åtgärder, hade, enligt styrelsen, enligt nämnda utredning uppskattats till cirka 5 miljoner kronor per år. Den rörliga kostnaden, som avsåge en med avseende på snömängd i huvudsak normal vinter, syntes få uppskattas till cirka 5 miljoner kronor per månad. Då vintersäsongen normalt hade en längd av i genomsnitt cirka 3 månader, kunde vinterväghållningen för en i alla avseenden normal vinter beräknas kosta cirka 20 miljoner kronor vid 1946 års löne- och prisnivå samt oförändrad standard.

Med utgångspunkt från vad sålunda anförts har styrelsen för budgetåret 1947/48 beräknat kostnaden för vinterväghållningen till 20 000 000 kronor vid oförändrad standard samt 1946 års löne- och prisnivå.

Efter att sålunda ha beräknat det normala medelsbehovet för barmarksunderhållet och vinterväghållningen har styrelsen slutligen framlagt förslag om upptagande av en viss säkerhetsmarginal i vägunderhållsanslaget för extraordinära behov. Detta anses påkallat med hänsyn dels till den föreslagna sammanslagningen av underhållsanslagen till ett reservationsanslag, dels till risken för s. k. katastrofskador. Styrelsen har för ändamålet räknat med ett belopp av 4 miljoner kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer styrelsen, att till vägunderhållet för budgetåret 1947/48 anvisas ett reservationsanslag av (100 200 000 + 20 000 000 + 4 000 000) 124 200 000 kronor.

Överrevisorerna för väg- och vattenbyggnadsväsendet ha i sin den 27 november 1946 avgivna berättelse, avseende budgetåret 1945/46, bland annat berört

frågan om behovet av upprustning av vägarna. Överrevisorerna framhålla sålunda, att det med hänsyn till den stegring av trafikintensiteten, som redan ägt rum och som kunde förväntas ytterligare fortsätta, vore av största vikt att vägarna återställdes i den standard de hade år 1939. På många håll i landet hade man redan hunnit genomföra en betydande grundförbättring. På andra håll återstode emellertid allttjämt mycket att göra, icke minst i fråga om dikesrensning och röjning. Även slitlagren vore mångenstädes allttjämt otillräckliga. Överrevisorerna ville därför fästa uppmärksamheten på nödvändigheten av att erforderliga medel ställdes till vägorganisationens förfogande för genomförande av behövlig grundförbättring av vägarna.

Departementschefen har icke funnit några principiella betänkligheter kunna resas mot väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag att ersätta anslagen till barmarksunderhållet och vinterväghållningen med ett gemensamt reservationsanslag. Det icke utnyttjade belopp, som vid utgången av budgetåret 1946/47 kunde kvarstå å reservationsanslaget till barmarksunderhållet, borde därvid tillgodoföras det gemensamma anslaget.

Departementschefen har vidare tillstyrkt att det av styrelsen äskade anslaget till vägunderhållet anvisas för nästa budgetår. Härom har departementschefen anfört i huvudsak följande.

Såsom styrelsen framhållit torde man ha att räkna med att de ökade krav på vägväsendet, som ställas av den stegrade vägtrafiken, under budgetåret 1947/48 i första hand få mötas genom åtgärder på vägunderhållets område, eftersom en intensifiering i detta syfte av vägbyggnadsverksamheten — i den mån en sådan överhuvudtaget blir möjlig med hänsyn till arbetsmarknads-läget — knappast kan väntas lämna några definitiva resultat förrän längre fram. På grund härav och med hänsyn till den avsevärda trafikstegring, som nu inträtt eller förutses, torde väsentligt ökade insatser på vägunderhållets område bli nödvändiga för att väghållningen skall kunna hålla jämna steg med trafikutvecklingen. Hänsyn måste vid anslagsberäkningen också tagas till den stegring i löne- och prisnivån, som inträtt sedan år 1945, ävensom till behovet av en återhämtning med avseende på de äldre bristfälligheter, vilka föreligga i fråga om vägnätets standard. Vid övervägande av dessa omständigheter har jag för min del icke funnit anledning ifrågasätta någon nedskärning av det anslag till vägunderhållet, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskat för nästa budgetår.

En ökning av vägunderhållsmedlen i den omfattning, varom här är fråga, förutsätter uppenbarligen en ökning av den arbetskraft, som kan disponeras för hithörande ändamål. Möjligheterna att i nuvarande läge tillföra vägunderhållet arbetskraft från andra produktionsområden torde vara ringa, huru angelägn hithörande arbetsuppgifter än äro. Jag har vid behandlingen av styrelsens anslagsäskande därför utgått från att styrelsen vid dispositionen av de tillgängliga arbetskrafttillgångarna i allmänhet kommer att i första hand tillgodose vägunderhållets behov samt att det genom rationaliseringsåtgärder, ökad säsongutjämning vid sysselsättningen av vägarbetarkåren och utnyttjande av lokala arbetskraftsreserver skall bli möjligt att öka vägunderhållsarbetets volym utan någon större belastning på den allmänna arbetsmarknaden.

Vad slutligen angår styrelsens förslag om att det för oförutsedda utgifter avsedda beloppet av 4 000 000 kronor skulle ställas till styrelsens förfogande på samma sätt som den övriga delen av anslaget, har jag icke funnit anledning till erinran häremot.

Under krisåren voro anslagen för vägändamål starkt beskurna. Icke heller för budgetåret 1946/47 kunde anvisningarna till vägunderhåll och vägbyggnader bringas upp till en nivå, som med hänsyn till det stegrade prisläget svarade mot anvisningarna under det sista förkrigsbudgetåret. I förhållande till budgetåret 1945/46 möjliggjorde dock ökningen av automobilskattemedlen en väsentlig höjning av vägenslagen för innevarande budgetår — den uppgick till inemot 60 miljoner kronor.

Aven för budgetåret 1947/48 har en betydande ökning av vägenslagen bedömts vara möjlig. Kungl. Maj:ts förslag i statsverkspropositionen under rubriken Vägunderhåll och vägbyggnader innebär sålunda en ökning i förhållande till innevarande budgetår med inemot 70 miljoner kronor. Därvid har räknats med att ifrågakostnader skola hållas inom ramen för automobilskattemedlen, som för nästa budgetår beräknats uppgå till 255 miljoner kronor mot 180 miljoner kronor för innevarande budgetår. Sedermera har Kungl. Maj:t i särskilda propositioner framlagt förslag, vilka, om de bifallas av riksdagen, komma att medföra ett överskridande av angivna ram med omkring en halv miljon kronor.

Det är uppenbart, att för närvarande mycket stora behov föreligga i fråga om såväl underhålls- som förbättrings- och nybyggnadsarbeten inom vägväsendets område. Orsaken härtill är att söka icke blott i den begränsade medelstilledningen och knappheten på material och arbetskraft under senare år utan jämväl däri, att vägväsendet under förkrigsåren helt naturligt icke kunde utbyggas i en takt, som svarade mot utvecklingen av den plötsligt ansvallda vägtrafiken och önskemålen att förse landsbygden med vägförbindelser. Den ökning av vägenslagen, som bedömts möjlig för nästa budgetår, kan, såsom departementschefen framhållit, icke anses ha bringat upp vägenslagen till en nivå, som motsvarar behoven. Det framstår därför såsom förklarligt, att motionsvis framställts yrkanden om icke oväsentliga höjningar beträffande anslag för olika vägändamål. Förefintliga möjligheter att tillgodose behoven måste emellertid bedömas icke endast såsom en fråga om medelsanvisningarnas storlek; i själva verket läser i nuvarande situation läget på material- och framför allt arbetsmarknaden bli avgörande för den takt, i vilken vägväsendets standard kan höjas och vägnätet utbyggas. Av statsrådsprotokollet framgår, att förutsättningarna för en ökad vägbyggnadsverksamhet icke torde vara stora. Härutinnan får utskottet hänvisa till följande tablå (s. 16), som beträffande vissa vägenslag sammanställts med ledning av departementschefens (eller budgetredovisningens) uppgifter (siffrorna i miljoner kronor).

Av berörda tablå framgår, att det under budgetåret 1945/46 icke varit möjligt i någon större utsträckning genomföra den arbetsvolym, som anslagen för nämnda budgetår skulle hava medgivit. Såsom departementschefen framhållit räknar väg- och vattenbyggnadsstyrelsen icke med att vid budgetårsskiftet den 30 juni 1946 kvarstående behållningar skola kunna — jämte anslagen för budgetåret 1946/47 — förbrukas under sistnämnda budgetår. En avsevärd reserva-

Ändamål	Anslag 1945/46	Medels- förbruk- ning 1945/46 (arbets- året 1946)	Reserva- tion 30/6 46	Anslag 1946/47	Till förf. 1946/47 arbets- året 1947)	KM:ts förslag 1947/48
Nyanläggning av bygdevägar.....	4.0	1.810	6.8	8.5	15.3	8.5
Nyanläggning av ödebygdevägar ..	1.8	1.086	2.787	3.3	6.087	3.5
Byggande av huvudvägar	5.8	1.965	13.953	10.5	24.453	12.0
Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar.....	3.0	1.348	5.650	5.7	11.350	6.8
Förstärkning och förbättring av vägar	—	—	—	7.0	7.0	13.0
Vägbeläggningar.....	3.0	2.629	3.170	4.8	7.970	27.0
Bidrag till byggande av vägar och gator	2.5	1.258	5.077	8.0	13.077	10.0
Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.	2.9	2.286	1.858	3.215	5.073	3.7
Bidrag till byggande av enskilda vägar	2.5	0.850	4.709	3.2	7.909	3.5
Stensättning av vägar	1.0	0.696	3.980	1.8	5.780	1.3
Byggande av broar	4.0	1.660	9.645	12.0	21.646	15.0

tion — omkring 80 miljoner kronor å de mot automobilskattemedlen avräknade anslagen för vägbyggnadsändamål — beräknas sålunda föreligga vid ingången av budgetåret 1947/48. Vid sådant förhållande lär en utökning utöver Kungl. Maj:ts förslag av den totala medelsanvisningen för vägändamål icke kunna under nämnda budgetår medföra genomförandet av någon ökad arbetsvolym inom vägväsendet. Utskottet delar alltså den uppfattningen, att medelsanvisningen för väghållningen även för budgetåret 1947/48 bör i huvudsak hållas inom ramen för de beräknade bilskattemedlen. Att utskottet emellertid funnit sig i anslutning till väckta motioner böra för nästa budgetår förorda en jämkning mellan de olika anslagen, framgår av det följande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt, att en utredning snarast möjligt måtte påbörjas för att klarlägga frågan om huru vägväsendets medelsbehov på olika områden i framtiden lämpligen böra finansieras. Styrelsen har nämligen funnit uppenbart, att vägväsendet icke kan hålla takt med trafikutvecklingen och trafikens krav, därest vägväsendets kostnader i fortsättningen skola hållas inom ramen för nu tillgängliga automobilskattemedel. Jämväl i motionen II: 298 har krav rests på att en utredning i ämnet snarast kommer till utförande.

Utskottet får erinra om att riksdagen redan i samband med behandlingen av den år 1945 framlagda propositionen angående vissa ändringar i automobilskatteförordningen m. m. uttalade såsom angeläget att, så snart säkrare grunder för frågornas bedömande föreläge, en utredning borde företagas i syfte att dels klarlägga på vad sätt vägstnaderna borde fördelas mellan motorfordonstrafiken och andra trafikantgrupper, dels ock undersöka i vilken omfattning vägstnaderna skäligen borde bestridas av andra statsmedel

än automobilskattemedel. Departementschefen — som väl vitsordat behovet av en översyn av grunderna för finansieringen och redovisningen av vägväsendets kostnader — har emellertid ansett att, i avbidan å de förslag som inom kort kunna komma att framläggas av 1944 års trafikutredning rörande hithörande spörsmål, några omedelbara åtgärder icke böra vidtagas i denna fråga. Då det måste anses vara betydelsefullt att äga kännedom om resultatet av trafikutredningen vid behandlingen av här avsedda problem finner utskottet i princip icke något vara att erinra mot den av departementschefen intagna ståndpunkten. Utskottet är sålunda icke berett att tillstyrka bifall till det motionsvis framställda yrkandet om att utredning snarast kommer till utförande. Utskottet vill emellertid för sin del framhålla, att redan nu vissa förberedande undersökningar lämpligen synas kunna igångsättas rörande möjligheterna att, såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit, genomföra ett väsentligt utökat vägbeläggningsprogram, delvis finansierat genom anslag över kapitalbudgeten. Sålunda torde vissa undersökningar erfordras rörande vilka vägar som kunna ifrågakomma för beläggning samt i fråga om de vägbeläggningsmedel, som lämpligen böra användas, om de förstärknings- och förbättringsarbeten, som böra föregå beläggningsarbetena, och om de tekniska hjälpmedel, som erfordras för programmets genomförande. Utskottet vill förorda, att här avsedda undersökningar redan nu påbörjas, lämpligen inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Samtidigt synas de problem, som enligt vad riksräkenskapsverket framhållit sammanhånga med en eventuell övergång till finansiering av vissa vägstnader över kapitalbudgeten, böra göras till föremål för närmare överväganden.

Vad åter angår förslaget om finansiering av utgifterna för vägväsendets färjor och båtar över väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond har riksdagen i annat sammanhang (skr. nr 9) bifallit detta förslag.

Förslaget att från och med budgetåret 1947/48 sammanföra medelsanvisningen för barmarksunderhållet och vinterväghållningen under ett gemensamt anslag av reservationsanslags natur tillstyrkes av utskottet. Mot beräkningen av medelsbehovet under anslaget för nämnda budgetår — innebärande en anslagsökning av 36 miljoner kronor — har utskottet icke något att erinra.

Av överrevisorernas för väg- och vattenbyggnadsväsendets berättelse inhämtas, att till överrevisorerna framförts klagomål över att underhållsarbetena i vissa län organiserats så, att de under några månader bedrivits mycket intensivt med ett mycket stort antal arbetare, samt att arbetena under återstoden av året på grund av brist på medel bedrivits med mycket liten personal, med påföljd att permitteringar i mycket stor utsträckning måst ske. Överrevisorerna ha givit uttryck åt den uppfattningen att arbetena i görligaste mån böra organiseras så att alltför stora omkastningar icke behöva ske och att i vart fall såvitt möjligt kontinuerligt arbete beredes alla vägarbetare med lång tjänstetid. I sitt yttrande i anledning av överrevisorernas berättelse har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit, att det även ur styrelsens synpunkt vore ett önskemål att sysselsättningen bleve i möjligaste mån kontinuerlig, men att vissa svårigheter härvid mötte. Vägförvaltningarna

hadé emellertid instruerats att beakta de av överrevisorerna angivna synpunkterna.

Departementschefen har för sin del förutsatt att genom rationaliseringsåtgärder, ökad säsongutjämning vid sysselsättningen av vägarbetarkåren och utnyttjande av lokala arbetskraftreserver det skall bliva möjligt att öka vägarunderhållsarbetets volym utan någon större belastning på den allmänna arbetsmarknaden. Utskottet vill särskilt understryka önskvärdheten av att alla möjligheter iakttagas att så fördela underhållsarbetena, att möjligast jämna sysselsättning av den mera ordinarie vägarbetskraften ernås. Enligt utskottets mening bör därvid även övervägas möjligheten att i utjämningssyfte utnyttja nu närmast för underhållsarbeten avsedd arbetskraft för utförande av smärre förbättringsarbeten.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet under förevarande punkt hemställa,

I. att riksdagen må

a) till *Vägarunderhållet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 124 200 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen;

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning i de av utskottet angivna hänseendena;

II) att motionen II: 298 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

10:o) **Projektering av vägar och broar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10, s. 48—50), vilket innebär oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår till förevarande ändamål, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Projektering av vägar och broar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 800 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

11:o) **Nyanläggning av bygdevägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 11, s. 51—59) föreslagit riksdagen att till Nyanläggning av bygdevägar för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 8 500 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Näsström m. fl.* (I: 7) och den andra inom andra kammaren av herr *Jansson i Kalix m. fl.* (II: 11), har såvitt nu är i fråga hemställts, att riksdagen måtte anvisa ett särskilt anslag å 5 000 000 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för byggande av bygdevägar i de norrländska länen.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Tjällgren m. fl.* (I: 130) och den andra inom andra kammaren av herr *Pehrsson-Bramstorp m. fl.* (II: 226), såvitt nu är i fråga hemställts, att riksdagen måtte besluta dels att anvisa ett reservationsanslag av 14 500 000 kronor till nyanläggning av bygdevägar, dels i skrivelse till Kungl.

Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte i frågor, som gälla arbetsmarknaden, vidtaga åtgärder i syfte att i överensstämmelse med anslagsökningen och redan disponerade men icke använda medel forcera nyanläggningen av bygde- och ödebygdevägar.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina förslag, får utskottet hänvisa till motionerna I: 7 och II: 226.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt om anvisande för nästa budgetår av sammanlagt 46 200 000 kronor för nyanläggning och förbättring av allmänna vägar på landet samt i städer och stadsliknande samhällen, där kronan är väghållare. Motsvarande anslag för innevarande budgetår uppgå till sammanlagt 35 000 000 kronor. Till nyanläggning av bygdevägar har styrelsen för nästa budgetår äskat ett anslag av 8 500 000 kronor eller samma belopp som anvisats för innevarande budgetår. Beträffande beräkningen av anslagsbehovet har styrelsen anfört följande.

Behovet av nya bygdevägar vore synnerligen stort, och starka krav på förbättrade kommunikationer till befolkningen i väglösa områden framfördes ständigt. Styrelsen hade från vägförvaltningarna infordrat en behovsplan för nyanläggning av bygdevägar, vilken skulle omfatta de företag, som vägförvaltningarna utan tvekan ansåge synnerligen angelägna och som borde komma till utförande omedelbart, om medel och arbetskraft funnes tillgängliga. Resultatet av denna inventering hade givit vid handen, att nyanläggning av bygdevägar för ett belopp överstigande 200 miljoner kronor ansetts böra komma till utförande omedelbart. Ett flertal länsstyrelser och länsvägnämnder hade i sina yttranden över behovsplanerna bland annat framhållit, att de nuvarande anslagen icke stode i rimlig proportion till det stora behovet av nyanläggningar av vägar. Med anslag av den storleksordning, som anvisats för innevarande budgetår, skulle det kräva en tidrymd av cirka 25 år, innan detta som synnerligen angeläget betecknade program skulle bliva förverkligat.

De anslag, som under tiden närmast före krisåren anvisades till nyanläggning av bygdevägar, motsvarade efter omräkning med hänsyn till nuvarande löne- och prisnivå samt ändrade bidragsbestämmelser över 14 miljoner kronor per budgetår. Under antagande av att byggnadsverksamheten under normala förhållanden borde ha varit av denna omfattning även under tiden 1939/40—1946/47, kunde man beräkna, att eftersläpningen av här ifrågasvarande angelägna arbeten med hänsyn till de begränsade anslagen under krisåren uppgått till cirka 65 miljoner kronor. För att en återhämtning skulle kunna ske, borde sålunda de framtida anslagen uppgå till större belopp än nyssnämnda 14 miljoner kronor. Till 1945 års bensinskattutredning hade styrelsen uppgivit, att det årliga anslaget under den närmaste tioårsperioden borde uppgå till omkring 18 miljoner kronor. Härigenom skulle det ändock dröja 16 år, innan en återhämtning av de eftersatta arbetena kunnat ske.

Med hänsyn till avvägningen mellan de olika anslagen inom automobilskattemedlens ram vore styrelsen nu nödsakad att, trots det stora behovet av medel för här ifrågasvarande slag av arbeten, begränsa sitt anslagsäskande till ett belopp av samma storlek, som bestämts för innevarande budgetår, eller 8,5 miljoner kronor. Styrelsen hade icke ansett sig redan nu kunna taga ställning till frågan, huruvida något visst belopp härav borde avsättas för förbättring av skärgårdarnas kommunikationer.

1945 års skärgårdsutredning har såvitt här är i fråga föreslagit att för tillgodoseende av skärgårdarnas särskilda behov av anslaget till nyanläggning av bygdevägar måtte för nästa budgetår reserveras lika stort belopp som för innevarande budgetår, eller 600 000 kronor.

Överrevisorerna för väg- och vattenbyggnadsväsendet ha i sin berättelse för budgetåret 1945/46 meddelat, att till överrevisorerna från skilda delar av landet framförts klagomål över begränsningen av vägbyggnadsverksamheten och att arbetstillstånd förvägrats även mycket angelägna företag. I anslutning härtill framhålla överrevisorerna, att den snäva begränsningen av vägbyggnadsverksamheten otvivelaktigt vore ägnad att ingiva allvarliga betänkligheter, särskilt med hänsyn till den starkt ökade vägtrafiken och det stora behovet av omläggning av vägar för vinnande av större trafiksäkerhet. Det syntes därför önskvärt, att vid fördelningen av den tillgängliga arbetskraften de mest angelägna vägbyggnadsföretagen vunne något större beaktande än vad nu vore fallet. Det hade från olika håll i landet framhållits för överrevisorerna, att det ute i orterna funnes viss arbetskraft, som vore villig att åtaga sig vägarbeten i orten men som icke stode till förfogande för arbetsmarknaden i övrigt. Denna dolda arbetskraftsreserv borde kunna anlitas för smärre vägbyggnadsföretag, åtminstone då så kunde ske utan att framkalla konkurrens med lantbrukets och skogsbrukets behov av arbetare.

I skrivelse den 13 november 1946 har länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län hemställt, att vid sidan av de sedvanliga vägbyggnadsanslagen särskilda medel måtte anvisas för ny- och ombyggnad av sådana vägar, som vore önskvärda för att få till stånd en lämplig kommunindelning.

I utlåtande den 12 december 1946 över förenämnda framställning har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit bland annat att styrelsen ansåge det uteslutet att inom den nuvarande automobilskatteramen kunna inrymma ett särskilt anslag för anläggning av nya respektive förbättring av befintliga vägar endast för att underlätta genomförandet av en ändrad kommunindelning.

Departementschefen har anfört följande.

Vid bifall till mitt i det föregående framlagda förslag, att någon egentlig avsättning till automobilskattemedelsfonden icke skall ske för nästa budgetår, skulle med hänsyn till storleken av de automobilskattemedelsinkomster, som beräknas inflyta under budgetåret, en jämförelsevis betydande ökning av medelstildelningen för vägbyggnadsändamål kunna genomföras. Jag vill emellertid i detta sammanhang ännu en gång betona de svårigheter, som för den närmaste framtiden kunna väntas föreligga att utnyttja de ökade anslagsmedlen.

Med hänsyn till läget på arbetsmarknaden anser jag mig böra förorda, att vid avvägningen av de olika anslagen för vägbyggnadsändamål en jämförelsevis rikligare medelstildelning sker i fråga om de anslag, genom vilka sådana företag kunna utföras, som ge en i tiden närmare liggande besparing i trafik- och vägunderhållsarbetet. Av denna anledning ämnar jag föreslå en avsevärd ökning av anslaget till vägbeläggningar. Dylika arbeten kunna nämligen, särskilt på starkt trafikerade sträckor, ge betydande besparingar av nys angivet slag, och därtill kommer att beläggningsarbetena kräva förhållandevis små insatser av arbetskraft för sitt utförande, vilket givetvis är av särskilt värde i nuvarande läge. Med hänsyn till behovet av mera omedelbara åtgär-

der för att möta den växande trafikens krav synes också en större ökning böra ske av anslaget till förstärkning och förbättring av vägar. En i förhållande till de nedlagda kostnaderna betydande vinst för trafiken kan i många fall uppnås genom ombyggnad och förstärkning av mindre broar, enär dessa därigenom kunna trafikeras med tyngre fordon och trafikapparaten sålunda bättre kan utnyttjas. Av sådana skäl, och då antalet bristfälliga broar i landet är mycket stort, ämnar jag förorda en relativt stor ökning jämväl av anslaget till byggande av broar.

I fråga om de övriga vägbyggnadsanslagen kommer jag i flertalet fall att föreslå, att de bibehållas vid nuvarande storlek eller att en mindre ökning sker.

Vidkommande den av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län gjorda framställningen angående ny- och ombyggnad av vägar för befrämjande av en lämplig kommunindelning torde först en inventering av de olika behoven i detta hänseende böra ske, innan frågan om anvisande av anslagsmedel för ändamålet upptages till behandling. Det torde få ankomma på väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att i samråd med länsstyrelserna och andra vederbörande myndigheter verkställa de utredningar, som för sådant ändamål äro erforderliga. Härvid bör givetvis också undersökas i vad mån de intressen, varom här är fråga, kunna tillgodoses i den för vägärenden vanliga ordningen. Även i förevarande sammanhang torde jag få erinra om de begränsade möjligheter att öka vägbyggnadsverksamheten, som på grund av bristen på arbetskraft för närvarande föreligga.

Vad särskilt angår nu förevarande anslag till nyanläggning av bygdevägar, ha till detta ändamål för innevarande budgetår anvisats 8 500 000 kronor. På grund av förefintlig reservation å anslaget står emellertid under budgetåret ett sammanlagt belopp av ungefär 15 300 000 kronor till förfogande. Medelsförbrukningen har under budgetåret 1945/46 uppgått till 1 810 000 kronor.

En genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg verkställd utredning har givit vid handen, att de närmast aktuella behoven av nyanläggning av bygdevägar representera en kostnad av mer än 200 miljoner kronor.

För nästa budgetår har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskat ett belopp av samma storlek som för innevarande budgetår eller 8 500 000 kronor. Mot styrelsens anslagsberäkning har jag icke funnit anledning till erinran.

1945 års skärgårdsutredning har föreslagit, att liksom för innevarande budgetår vissa belopp av de för nästa budgetår anvisade bygdevägsanslagen skulle reserveras för tillgodoseende av skärgårdarnas särskilda behov. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att härutinnan meddela beslut, sedan utredningens blivande betänkande framlagts.

Riksdagens år 1946 församlade revisorer ha (berättelsen, del I, § 16, s. 81—84) framhållit att flera såsom beredskapsarbeten påbörjade vägföretag måst nedläggas i ofullbordat skick, beroende på att sysselsättningsmöjligheterna på den allmänna marknaden förbättrats. Sålunda hade under åren 1945 och 1946 sammanlagt 74 vägföretag blivit nedlagda, vid vilka intill den 1 juli 1946 arbeten utförts för sammanlagt 19,3 miljoner kronor, under det att kostnaderna för färdigställande beräknats till 33,4 miljoner kronor. Före år 1945 hade 18 företag nedlagts, för vilka kostnaderna uppgått till 5 miljoner kronor, medan färdigställandet beräknats draga en ytterligare kostnad av 4,7 miljoner kronor. Efter att ha erinrat att enligt vägstadgan särskilda flerårsplaner, upprättade enligt angelägenhetsprincipen och avsedda att tjäna

till ledning vid fördelningen av för olika vägbyggnadsändamål anvisade medel, skola länsvis fastställas ävensom att under nu rådande brist på arbetskraft och material de i flerårsplanerna upptagna vägföretagen icke kunnat fullföljas i avsedd omfattning, ha *revisorerna* uttalat följande.

Å de nedlagda vägföretagen hava betydande kostnader nedlagts, vilka ofta icke kommit till avsedd nytta för vägtrafiken. En allvarlig olägenhet är, att dessa ofullbordade arbeten delvis spolieras särskilt genom tjallossning och vattenflöden samt genom igenväxning, vilken i sin tur bland annat bidrager till att sprida ogräs till omgivande marker. Härtill kommer att de ofullbordade arbetena, där de beröra trafikerade vägar eller andra trafikleder, kunna utgöra farliga trafik hinder. Självfallet måste även återupptagandet av ett dylikt vägarbete, som under längre tid befunnit sig i ofullbordat skick, medföra extra kostnader till stora belopp. Det framstår därför såsom en angelägenhet av vikt, att för tillvaratagande av de värden, som redan nedlagts, dessa väganläggningar i största möjliga utsträckning färdigställas. Sedan staten numera övertagit det allmänna vägväsendet på landet, borde det vara lättare att organisera vägbyggnandet på sådant sätt, att såväl behovet av vägar som arbetstillfällen för arbetslösa tillgodoses.

Vid bedömandet av frågan i vilken ordning i förhållande till andra vägföretag dessa ofullbordade vägföretag skola färdigställas, bör enligt *revisorernas* mening hänsyn tagas icke blott till deras angelägenhet ur enbart trafiksynpunkt utan även och kanske främst till storleken av redan nedlagda kostnader å företaget. Av särskild vikt är, att de företag, å vilka endast en ringa kostnad återstår, snarast möjligt färdigställas. I den mån färdigställandet av nedlagda företag enligt dessa bedömningsgrunder provas angelägnare än påbörjandet av nya vägarbeten, böra färdigställningsarbetena injämkas i flerårsplanerna.

Yttranden i anledning av berättelsen ha avgivits av statens arbetsmarknadskommission samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (del II, s. 106—109). *Arbetsmarknadskommissionen* har helt delat *revisorernas* uppfattning om angelägenheten att färdigställa redan påbörjade vägföretag och har framhållit som önskvärt att förutsättningarna härför beaktas vid uppgörandet av väg- och vattenbyggnadsverkets ordinarie arbetsprogram. *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* har — med förmålan att vid årsskiftet 1946/47 arbeten å påbörjade beredskapsföretag återstode till en kostnad av omkring 55 miljoner kronor, därav 34 belöpte på huvudvägar, 12 på ombyggnad av bygdevägar samt 9 på nyanläggning av vägar — funnit det synnerligen önskvärt att företagen snarast färdigställas, antingen i sin helhet eller ock beträffande särskilt angelägna delsträckor. Styrelsen har emellertid framhållit, att det vid upprättande av flerårsplanerna 1944—47 och 1944—48 med hänsyn till den begränsade medelstilledningen icke var möjligt inrymma färdigställande av beredskapsföretag, då icke ens med ordinarie medel påbörjade eller pågående företag kunde inrymmas. Undersökning påginge om i vilken utsträckning färdigställande av beredskapsarbeten kunde intagas i de nya flerårsplanerna. En förutsättning för färdigställandet vore emellertid att arbetena vid jämförelse med övriga företag vore av sådan angelägenhetsgrad att de borde medtagas i planerna. Enligt vad styrelsen nu kunde förutse syntes med hänsyn till medelstillgången inom automobilskattemedlens ram och tillgången på ar-

betskraft endast ett ytterst ringa antal beredskapsarbeten kunna intagas i planerna.

I sin skrivelse i anledning av de i 1946 års statsverksproposition gjorda framställningarna under sjätte huvudtiteln framhöll riksdagen, att en betydande del av det allmänna vägväsendet i riket och i synnerhet bygdevägarna icke svarade mot motortrafikens krav samt att i och med en ytterligare utveckling av den tyngre motorfordonstrafiken dessa brister komme att bli ännu mer framträdande. Riksdagen ansåg det därför vara en angelägenhet av största vikt att dessa brister så snart förhållandena det medgäve avhjälptes. Riksdagen betonade även det berättigade i landsbygdsbefolkningens krav på förbättrade kommunikationer.

Utskottet.

De medelsbehov som i årets statsverksproposition redovisats i fråga om det allmänna vägväsendet för den närmaste framtiden äro synnerligen omfattande. Till belysande härav får utskottet hänvisa till följande sammanställning.

Ä n d a m å l	Miljoner kronor
Nyanläggning av bygdevägar	200
Nyanläggning av ödebygdsvägar	125
Byggande av huvudvägar	200
Förstärkning och förbättring av vägar	20/år
Vägbeläggningar	500
Byggande av broar	100

En jämförelse mellan de belopp, som stå till förfogande för utbyggande av det allmänna vägnätet (jfr tabellen under punkten 9:o) och de nu redovisade behoven giver vid handen, att ett inhämtande av förefintliga brister under alla förhållanden måste fördelas över en relativt lång tidrymd.

Av propositionen inhämtas, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ansett sig vid fördelning av automobilskattemedel på de olika anslagen böra tillämpa den principen, att tillgängliga medel böra användas för att så snabbt som möjligt avhjälpa de största olägenheterna för trafiken i dess helhet. Sålunda borde, enligt styrelsens uppfattning, i första hand vidtagas åtgärder för att förbättra det befintliga vägnätet med minsta möjliga kostnad genom ett intensifierat vägunderhåll samt genom att till en början i ökad omfattning utföra smärre förbättringsarbeten, där så vore möjligt, och begränsa hel ombyggnad av vägarna till de ur trafiksäkerhetssynpunkt oundgängligen nödvändiga delsträckorna. Vidare borde bristfälliga broar ombyggas samt infarter till och genomfarter genom tätbebyggda samhällen förbättras.

Departementschefen å sin sida har ansett sig med hänsyn till läget å arbetsmarknaden böra förorda, att vid avvägningen av de olika anslagen för vägbyggnadsändamål en jämförelsevis rikligare tilldelning sker i fråga om de anslag som ge en i tiden närmare liggande besparing i trafik- och vägunderhållsarbetet. Departementschefen har därför föreslagit en avsevärd ökning av anslaget till vägbeläggningar och till förstärkning och förbättring av vägar och broar.

Mot dessa principer torde enligt utskottets mening i och för sig icke kunna resas några mer vägande invändningar. Det är emellertid uppenbart att ett renodlande av principerna kommer att gå ut icke minst över nyanläggningsverksamheten i fråga om bygdevägar, ödebygdevägar och enskilda vägar. Utskottet har därför i anslutning till väckta motioner ansett sig böra ifrågasätta en jämkad fördelning mellan väganslagen, som giver något större utrymme för nybyggnadsverksamhet beträffande dessa vägar.

Utskottet har under punkten 9:o) uttalat såsom sin åsikt att medelsanvisningen för väghållningen i huvudsak bör hållas inom ramen för automobilskattemedlen. Ett tillstyrkande från utskottets sida av en ökning under nu förevarande eller annat anslag, som skall avräknas mot automobilskattemedlen, måste därför kombineras med förslag om motsvarande minskning på annat håll.

Vid sina överväganden rörande en i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag jämkad fördelning av automobilskattemedlen har utskottet med hänsyn till de mycket betydande behoven funnit önskemålen om en ökning av anslagen till Nyanläggning av bygdevägar, till Nyanläggning av ödebygdevägar, samt till Bidrag till byggande av enskilda vägar vara särskilt framträdande. Härjämte har utskottet funnit en ökning av anslaget till Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m. vara motiverad. Beträffande ökningarnas storlek får utskottet framhålla följande.

Av den redogörelse som av utskottet lämnats under punkten 9:o) framgår, att betydande reservationer beräknades föreligga vid ingången av budgetåret 1946/47 och att dessa med tillägg för de för budgetåret 1946/47 anvisade anslagen med hänsyn till läget på arbetsmarknaden knappast komma att kunna upparbetas under innevarande budgetår. Vid sådant förhållande kan givetvis göras gällande, att en höjning av förenämnda anslag icke kommer att få någon reell betydelse för arbetsvolymen under nästa budgetår. Härvidlag må emellertid bemärkas, att här är fråga om förhållandevis små anslag och att, såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen även framhållit, anslagen icke böra utmätas så att desamma, efter fördelning på länen, giva så små anslagsbelopp till varje företag, att företagen icke kunna drivas efter tekniskt och ekonomiskt riktiga principer. Vidare må bringas i erinran, att i förevarande fall behållningarna å anslagen äro fördelade på län och i fastställda flerårsplaner ingående företag, vilka i en del fall delvis påbörjats men måst nedläggas till följd av brist på arbetskraft. Än vidare må framhållas, att från olika håll pekats på den dolda reserv av arbetskraft — småbrukare och andra »deltidsarbetare», särskilt i de norra länen — som utan att vara registrerad som arbetssökande likväl skulle vara villig att, därest byggnadstillstånd beviljas, arbeta inom vägföretag i hemorten vid sidan om sin normala sysselsättning.

Utskottet vill med hänvisning till vad sålunda anförts i anledning av väckta motioner förorda, att anslagen till Nyanläggning av bygdevägar, Nyanläggning av ödebygdevägar samt Bidrag till byggande av enskilda vägar

höjas med 1 respektive 1 och 1,5 miljoner kronor. Härjämte förordar utskottet en ökning av anslaget till Bidrag till underhåll av enskilda vägar med 300 000 kronor.

Vid sina överväganden rörande vilka anslag som kunna ifrågakomma för minskning, motsvarande av utskottet sålunda förordad ökning, har utskottet funnit anslagen till Byggande av huvudvägar, Förstärkning och förbättring av vägar samt till Vägbeläggningar närmast kunna komma i fråga. Utskottet har sålunda funnit mindre troligt att en vägbyggnadsverksamhet i den omfattning, som reserverade eller till anvisande föreslagna medel skulle möjliggöra skall bliva möjlig under budgetåret 1947/48. Utskottet förordar därför en minskning å anslaget till Byggande av huvudvägar, till Förstärkning och förbättring av vägar och till Vägbeläggningar med 1 respektive 0,8 och 2 miljoner kronor.

Såsom tidigare framhållits finnes enligt departementschefen icke anledning räkna med en sådan ändring i arbetsmarknadsläget, att någon mer väsentlig ökning av vägarbetena skall bliva möjlig under arbetsåret 1948. Å andra sidan måste det anses vara angeläget att arbetet på vägnätets fortsatta utbyggnad och förbättring snarast kan återupptagas på allvar. I motionerna I: 130 och II: 226 har också yrkats, att Kungl. Maj:t i frågor som gälla arbetsmarknaden måtte vidtaga åtgärder i syfte att forcera nyanläggning av bygde- och ödebygdsvägar. Jämväl utskottet finner i hög grad önskvärt att, när det gäller fördelning av den tillgängliga arbetskraften, vägväsendets behov i möjligaste mån beaktas. Utskottet vill därvid särskilt peka på den i det föregående omnämnda »dolda» arbetskraftsreserven, vilken i vissa fall synes kunna utnyttjas för vägbyggnadsföretag utan att andra berättigade anspråk på arbetskraft behöver åsidosättas. Att, såsom motionärerna synas hava åsyftat, riksdagen härutöver skulle uttala sig för att förtursrätt beredes i motionerna angivna vägbyggnader, läser emellertid icke kunna komma i fråga.

I motionerna I: 7 och II: 11 har hemställts, att riksdagen måtte anvisa ett särskilt anslag å fem miljoner kronor för byggande av bygdevägar i de norrländska länen. Motionärerna ha därvid framhållit, att enligt deras mening Norrlands utrustning med vägar kommit i efterhand i jämförelse med riket i övrigt och att det vore ur rättvisesynpunkt påkallat, att denna eftersläpning snarast inhämtas icke minst med hänsyn till de befolkningspolitiska konsekvenserna av ett stagnerat vägbyggande. I detta sammanhang får utskottet vidare anmäla, att vid uppvaktningar vid flera tillfällen av representanter för de norrländska länen ytterligare betonats nödvändigheten av att snara åtgärder vidtagas för förbättrande av vägförbindelserna inom Norrland. Exempel har därvid lämnats på avfolkningen inom olika vägfattiga eller helt väglösa trakter. Svårigheterna att genomföra sjuktransporter ävensom transporter av skogs- och mejeriprodukter ha framhållits. Vidare har påpekats hurusom bristen på allmänna vägar tvingat befolkningen igångsätta enskilda vägföretag, som med hänsyn till intressenternas ringa ekonomiska bärkraft verkat ruinerande och i många fall ej kunnat fullföljas. Mångenstädes hade de enskilda väghållarna fått vidkännas alltför betungande underhållskost-

nader i fråga om vägförbindelser, som rätteligen bort tillgodoses genom allmän väg. Jämväl har framhållits att ett stort antal vägföretag avbrutits av brist på medel eller — där medel stode till förfogande — enär byggnadstillstånd förvägrats.

Utskottet har sig väl bekant, att mycket stora behov av nya eller förbättrade vägförbindelser föreligga inom Norrland. Icke minst de långa avstånden och den på sina håll glesa bebyggelsen torde härvidlag förtjäna beaktande. Å andra sidan lärer icke kunna förnekas att jämväl inom övriga landsdelar vägförbindelserna i glest bebyggda trakter lämna mycket övrigt att önska. Utskottet vill härvidlag hänvisa till sitt uttalande vid behandlingen år 1946 av anslagsäskandena till nyanläggning av ödebygdevägar (utl. nr 6, s. 14), varav framgår, att särskilt bygdevägarna i södra och mellersta Sveriges skogstrakter befinna sig i mycket bristfälligt skick. Vidare vill utskottet framhålla, hurusom vid fjolårets riksdag motionsvis framställdes yrkande om utredning av kommunikationsnätet i Värmlands län. I själva verket torde den angivna behovssiffran i fråga om bygdevägarna — 200 miljoner kronor — i icke ringa utsträckning hänföra sig till mellersta eller södra delen av landet. I syfte att möjliggöra en ökning av vägbyggnadsverksamheten i vad avser här närmast aktuella typer av vägar har utskottet i det föregående förordat en ökning inom automobilskattemedlens ram av anslagen till Nyanläggning av bygdevägar och ödebygdevägar och till Bidrag till byggande av enskilda vägar m. m. Utskottet, som förutsätter att vid fördelning av dessa öknningar liksom under anslagen tillgängliga medel i övrigt vederbörlig hänsyn tagas till speciella föreliggande behov, finner sig under hänvisning till vad utskottet nu anfört icke berett tillstyrka anvisandet av ett särskilt för Norrland avsett anslag. Ett bifall till yrkandet skulle nämligen enligt utskottets mening bryta sönder den princip som nu tillämpas vid framläggande av anslagsäskanden för vägändamål, nämligen i stort sett medelsanvisning inom automobilskattemedlens ram efter ändamål utan hänsynstagande till lokala förhållanden, under det att fördelningen av för olika ändamål anvisade medel ankommer på Kungl. Maj:t eller Kungl. Maj:t underställda organ.

Av vad utskottet nu anfört framgår, att utskottet delar departementschefens uppfattning att det bör ankomma på Kungl. Maj:t att inom ramen för anvisade medel avgöra i vad mån särskilda medel böra reserveras för skärgårdarnas behov. Vad departementschefen anfört beträffande ny- och ombyggnad av vägar för befrämjande av en lämplig kommunindelning har icke föranlett till någon erinran från utskottet sida.

Vad slutligen angår den av riksdagens revisorer berörda frågan om färdigställande av nedlagda vägföretag har denna tidigare varit föremål för riksdagens intresse. Sålunda uttalade redan 1938 års riksdag i anledning av väckta motioner (skrivelse nr 405), att ett slutförande av här avsedda arbeten borde bedrivas med all den skyndsamhet som ur trafiksynpunkt befunnes nödvändig och att därvid — i den mån omständigheterna så påkallade — jämväl anslag till reservarbeten borde anlitas. Av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uppgifter framgår nu, att ett flertal vägföretag av denna

karaktär vänta på att färdigställas. Utskottet håller icke för troligt, att ett återupptagande av arbetena i någon större utsträckning skall bliva möjlig i nuvarande situation. Utskottet delar emellertid revisorernas åsikt att dessa vägföretag snarast möjligt böra färdigställas, men anser för sin del att därvid tills vidare främst bör tagas hänsyn till företagens angelägenhetsgrad ur trafiksynpunkt. Även med denna begränsning lär emellertid ett flertal vägföretag, å vilka endast en ringa kostnad återstår, kunna komma ifråga för färdigställande, och det måste därför hälsas med tillfredsställelse att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen nu undersöker möjligheten att inom flerårsplanerna bereda plats för dylika arbeten.

Åberopande det anförda får utskottet under förevarande punkt hemställa,

a) att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 130 och II: 226, i vad desamma avse storleken av förevarande anslag, till *Nyanläggning av bygdevägar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 9 500 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen;

b) att motionerna I: 130 och II: 226, i vad de avse hemställan om forcering av nyanläggning av bygdevägar och ödebygdsvägar, må anses besvarade med vad utskottet ovan anfört;

c) att motionerna I: 7 och II: 11, i vad de avse anvisande av ett särskilt anslag för byggande av bygdevägar i de norrländska länen, icke må av riksdagen bifallas.

12:o) **Nyanläggning av ödebygdsvägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 12, s. 59—61) föreslagit riksdagen att till Nyanläggning av ödebygdsvägar för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 3 500 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Näsström m. fl.* (I: 7) och den andra inom andra kammaren av herr *Jansson i Kalix m. fl.* (II: 11), har såvitt nu är i fråga hemställts, att riksdagen måtte besluta, att anslaget till nyanläggning av ödebygdsvägar skall fastställas till 5 000 000 kronor.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh* (I: 129) och den andra inom andra kammaren av herr *Stattin* (II: 224), hemställts, att riksdagen måtte besluta att till Nyanläggning av ödebygdsvägar för budgetåret 1947/48 anvisa ett med 2 500 000 till 6 000 000 kronor höjt reservationsanslag samt att motsvarande inbesparingar vidtagas på andra anslag under sjätte huvudtiteln.

Slutligen har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Tjällgren m. fl.* (I: 130) och den andra inom andra kammaren av herr *Pelrsson-Bramstorp m. fl.* (II: 226), såvitt nu är i fråga hemställts, att riksdagen måtte besluta att anvisa ett reservationsanslag av 9 500 000 kronor till nyanläggning av ödebygdsvägar.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina förslag, får utskottet hänvisa till motionerna I: 7 samt II: 224 och II: 226.

För budgetåren 1943/44—1946/47 ha anslag under denna rubrik anvisats med 600 000 kronor, 1 000 000 kronor, 1 800 000 kronor respektive 3 300 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för nästa budgetår hemställt om ett anslag av 3 500 000 kronor till förevarande ändamål. Rörande anslagsbehovet har styrelsen anfört följande.

Den vid ingången av innevarande budgetår förefintliga medelstillgången av 6,1 miljoner kronor vore bunden.

Styrelsen hade beräknat, att anslaget skulle behöva upptagas till cirka 3,2 miljoner kronor för att svara mot omfattningen av den byggnadsverksamhet på hithörande område, som genomsnittligt förekommit under tiden närmast före krisåren. Med hänsyn till att anslaget under en följd av år anvisats med lägre belopp samtidigt som arbetskostnaderna stigit, borde emellertid anslaget nu ökas till 4 miljoner kronor per år. Den under krisåren uppkomna eftersläpningen, vilken kunde beräknas motsvara arbeten för en kostnad av sammanlagt 9 miljoner kronor, skulle härigenom kunna återhämtas under en tioårsperiod.

De för innevarande budgetår disponibla medlen å anslaget, uppgående till 6,1 miljoner kronor, lämnade icke tillgång till någon direkt reserv för bestridande av de kostnadsökningar, som uppkommit på grund av det under år 1946 träffade nya vägarbetaravtalet. För att kunna täcka dessa kostnadsökningar med till förfogande ställda medel bleve det därför nödvändigt att förskjuta de i de fastställda fyraårsplanerna ingående företagen, en anordning som styrelsen ansåge synnerligen otillfredsställande. En snabb utveckling av dessa vägförbindelser hade i stället varit önskvärd på grund av deras betydelse ur bebyggelse- och kolonisationssynpunkt.

Framställningar om nya ödebygdsvägar hade under det senaste året i stort antal inkommit till Kungl. Maj:t eller väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Av vägnämndernas uttalanden över länsstyrelsernas förslag till fyraårsplaner för perioden 1946—1949 framginge, att många angelägna företag icke kunnat inrymmas i planerna på grund av anslagens otillräcklighet. För att erhålla en sammanställning över de mest aktuella företagen hade på styrelsens anmodan vägförvaltningarna på samma sätt som för bygdevägar upprättat behovsplaner omfattande de företag, som utan tvekan ansåges så angelägna, att de borde komma till utförande omedelbart, om medel och arbetskraft funnes tillgängliga. Resultatet av denna inventering gäve vid handen, att företag för en beräknad eller uppskattad kostnad av cirka 125 miljoner kronor ansetts böra komma till utförande omedelbart. Trots det stora behovet av medel för här ifrågakvarande vägar ansåge sig styrelsen, med hänsyn till automobilskattemedlens beräknade storlek och avvägningen av dess disposition för olika ändamål, nödsakad att begränsa sitt anslagsäskande till 3 500 000 kronor.

„Departementschefen har — under framhållande, att anslaget till nyanläggning av ödebygdsvägar för innevarande budgetår vore anvisat med 3 300 000 kronor, vartill komme en vid ingången av budgetåret förefintlig reservation av cirka 2 787 000 kronor, att medelsförbrukningen under budgetåret 1945/46 uppgått till 1 086 000 kronor samt att enligt företagen behovsinventering de omedelbara behoven representerade en sammanlagd anläggningskostnad av omkring 125 miljoner kronor — biträtt styrelsens förslag.

Utskottet.

Under hänvisning till vad utskottet anfört under punkten 11:o) får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 129 och II: 224 ävensom motionerna I: 7 och II: 11 samt I: 130 och II: 226 i vad de avse förevarande anslag, till *Nyanläggning av ödebygdsvägar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 4 500 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

13:o **Byggande av huvudvägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 13, s. 61—64) föreslagit riksdagen att till Byggande av huvudvägar för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 12 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

För detta ändamål ha för budgetåren 1943/44—1946/47 anvisats anslag å 3 750 000 kronor, 3 900 000 kronor, 5 800 000 kronor respektive 10 500 000 kronor. Anslaget är avsett att användas för såväl ombyggnad som nybyggnad.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för nästa budgetår hemställt om ett anslag av 12 000 000 kronor. Därav vore 6 000 000 kronor avsedda att fördelas på företag i de fastställda femårsplanerna, varjämte cirka 2 500 000 kronor avsåge tillfartsvägar till broar samt cirka 500 000 kronor brådslande eller oförutsedda företag. Återstående 3 000 000 kronor erfordrades för tillfartsvägar till genomfartsleder genom och förbifarter förbi städer och samhällen, där kronan vore väghållare.

Departementschefen har framhållit, att för innevarande budgetår står till förfogande dels en reservation av 13 953 000 kronor, dels nya anslagsmedel med 10 500 000 kronor eller tillhoppa 24 453 000 kronor samt att medelförbrukningen under budgetåret 1945/46 uppgick till 1 965 000 kronor. Under erinran, att enbart behovet av förbättringar på infartsvägar till städer samt på vägar invid eller genom samhällen och tätorter motsvarade en kostnad av mer än 200 miljoner kronor, har departementschefen tillstyrkt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag.

Under återopande av vad utskottet under punkten 11:o) förordat i fråga om medelsanvisningen för nästa budgetår under förevarande anslag får utskottet hemställa,

Utskottet

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag, till *Byggande av huvudvägar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 11 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

14:o **Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 14, s. 64—66) föreslagit riksdagen att till Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 6 800 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I en inom andra kammaren av herr *Hällgren* väckt motion (II: 274) har hemställts, att riksdagen till ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar

för budgetåret 1947/48 måtte anvisa ett reservationsanslag av 10 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Beträffande de skäl, motionären anfört till stöd för sitt förslag, får utskottet hänvisa till motionen.

Under anslagsrubriken Förbättring av bygdevägar och ödebygdevägar ha för budgetåren 1943/44—1945/46 anvisats 1 250 000 kronor, 1 700 000 kronor respektive 3 000 000 kronor, varjämte under den nu gällande anslagsrubriken för budgetåret 1946/47 anvisats 5 700 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för nästa budgetår hemställt om ett anslag av 7 200 000 kronor till förevarande ändamål. Därav avses cirka 3,6 miljoner kronor för i fastställda flerårsplaner ingående företag och cirka 2,5 miljoner kronor för tillfartsvägar till broar. Återstående cirka 1,1 miljon kronor avses för ombyggnad och förbättring av infarts- och genomfartsleder i samhällen och tätbebyggelse — vid behov jämväl för utbyggnad av väg som gata enligt stadsplanlagens bestämmelser — samt som reserv att stå till Kungl. Maj:ts förfogande för brådskande och oförutsedda arbeten.

Styrelsen har vidare anfört, att det för att en återhämtning inom rimlig tid skulle kunna ske av de under krisåren eftersatta arbetena enligt styrelsens mening vore önskvärt, att ifrågavarande anslags framtida storlek uppginge till cirka 12 miljoner kronor i enlighet med vad styrelsen uppgivit till 1945 års bensinskattutredning. Med hänsyn till storleken av de övriga av styrelsen äskade vägbyggnadsanslagen ansåge sig styrelsen emellertid böra begränsa sitt äskande för budgetåret 1947/48 till 7,2 miljoner kronor. Tillsammans med förefintlig beräknad behållning om cirka 5,3 miljoner kronor skulle därvid ett belopp av cirka 12,5 miljoner kronor komma att stå till förfogande under nämnda budgetår.

För förbättring av speciellt skärgårdarnas kommunikationer ansåge sig styrelsen i nuvarande läge icke kunna upptaga någon särskild anslagspost.

1945 års skärgårdsutredning har föreslagit, att för tillgodoseende av skärgårdarnas särskilda behov måtte av anslaget till ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar för nästa budgetår reserveras 150 000 kronor.

Departementschefen har ansett sig böra, med hänsyn till den begränsning av det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskade anslaget till byggande av broar som departementschefen avsåge att föreslå, förorda, att en motsvarande jämkning sker beträffande nu ifrågavarande anslag. Anslaget borde sålunda bestämmas till 6 800 000 kronor.

Utskottet.

Ehuruväl, såsom i motionen II: 274 framhållits, det stora behovet av förbättringsarbeten i fråga om bygdevägar i och för sig kunde motivera en höjning av förevarande anslag, finner sig utskottet under hänvisning till vad utskottet anfört under punkterna 9:o och 11:o icke kunna för nästa budgetår förorda en anslagsökning utöver den Kungl. Maj:t föreslagit.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 274, till *Ombyggnad av bygdevägar*

och ödebygdsvägar för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 6 800 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

15:o) **Förstärkning och förbättring av vägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 15, s. 66 och 67) föreslagit riksdagen att till Förstärkning och förbättring av vägar för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 13 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Under denna rubrik har för budgetåret 1946/47 anvisats ett anslag av 7 000 000 kronor. För anslaget ändamål har en närmare redogörelse lämnats i 1946 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 16).

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för nästa budgetår hemställt om ett anslag av 15 000 000 kronor till ifrågavarande ändamål. Styrelsen har därvid meddelat, att det för innevarande budgetår anvisade anslaget till förstärkning och förbättring av vägar beräknades komma att helt förbrukas under arbetsåret 1947.

Departementschefen har erinrat, att det med hänsyn till den väntade utvecklingen av vägtrafiken i nuvarande läge befunnits nödvändigt att utan avvaktande av mera omfattande ombyggnadsarbeten vidtaga vissa åtgärder för att på kort tid höja standarden på vägnätet i allmänhet. I sådant syfte hade för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 7 000 000 kronor under rubriken Förstärkning och förbättring av vägar. Enligt vad departementschefen under hand inhämtat hade omkring 4 000 000 kronor av det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskade beloppet avsetts för utförande av förarbeten å vägar, som skulle förses med beläggning. Därest det av styrelsen äskade anslaget till vägbeläggningar begränsades i enlighet med vad departementschefen i det följande ämnade förorda, borde en motsvarande reducering ske beträffande nu ifrågavarande anslag. Med beaktande härav har departementschefen funnit sig böra föreslå, att anslaget för nästa budgetår upptages till 13 000 000 kronor.

Under hänvisning till vad utskottet anfört under punkten 11:o) får utskottet hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må till *Förstärkning och förbättring av vägar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 12 200 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

16:) **Vägbeläggningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 16, s. 67—72) föreslagit riksdagen att till Vägbeläggningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 27 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I en inom andra kammaren av herrar *Persson* i Svensköp och *Jacobsson* i Igelsbo väckt motion (II: 3) har hemställts, att riksdagen måtte till Vägbeläggningar för budgetåret 1947/48 anvisa 50 000 000 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt förslag, får utskottet hänvisa till motionen.

För budgetåren 1945/46 och 1946/47 ha utöver anslag till stensättning anvisats särskilda anslag å 3 000 000 kronor respektive 4 800 000 kronor till vägbeläggningar. Beträffande sättet för finansiering tidigare av kostnaderna för dylika arbeten och storleken av för ändamålet till förfogande ställda medel torde få hänvisas till redogörelsen i 1945 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 20).

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har erinrat, att efter krigsutbrottet beläggningsverksamheten praktiskt taget upphört, främst beroende på bristen på material, drivmedel och bränsle. Då numera förutsättningar åter finnes för utförande av beläggningar, ansåge styrelsen angeläget, att denna verksamhet återupptoges i all den utsträckning som vore möjlig. Styrelsen ansåge, att det skulle vara förenat med god ekonomi att utföra vägbeläggningsarbeten i sådan omfattning, att av landets vägnät i avrundade tal cirka 25 000 km bleve försedda med enkla beläggningar och cirka 1 500 km med högklassiga beläggningar. Som grusvägar skulle då bibehållas omkring 63 600 km väg. Den totala kostnaden för genomförandet av ett sådant program har styrelsen beräknat till cirka 500 miljoner kronor. Enligt styrelsens mening borde under arbets säsongen 1948 beläggningar — såväl högklassiga som enkla — utföras till ett belopp av minst 50 miljoner kronor. Under de närmast följande åren därefter vore det emellertid nödvändigt att bedriva arbetena i än snabbare takt. Beläggningssträckorna, som under säsongen 1948 skulle omfatta sammanlagt cirka 1 500 km, skulle väljas med hänsyn såväl till väghållningens och trafikens ekonomiska krav som till hygieniska och liknande krav i samhällen. Beträffande möjligheterna att genomföra detta program ville styrelsen understryka, att beläggningar vore relativt föga arbetskrävande. Arbetskostnaderna utgjorde sålunda endast cirka 10 % av de totala kostnaderna. Utförandet av beläggningsarbeten i nämnd omfattning skulle därför icke innebära någon större belastning på arbetsmarknaden.

Styrelsen har sålunda för nästa budgetår hemställt om ett anslag av 50 miljoner kronor till förevarande ändamål.

I sin förenämnda berättelse den 27 november 1946 ha *överrevisorerna för väg- och vattenbyggnadsväsendet* gjort vissa uttalanden rörande behovet av ytterligare vägbeläggningsarbeten. Med hänsyn bland annat till de rådande svårigheterna att anskaffa erforderlig personal för grusvägsunderhållets ändamålsenliga bedrivande ha *överrevisorerna* för sin del funnit det nödvändigt, att permanentbeläggning av de mest trafikerade grusvägarna äger rum så skyndsamt som tillgången å arbetskraft och maskiner gör det möjligt. *Överrevisorerna* förklara sig därför vilja tillstyrka väg- och vattenbyggnadsstyrelsens betydande anslagsäskanden för ändamålet.

Departementschefen har anfört följande.

Av de allmänna vägarna i landet är för närvarande endast en jämförelsevis ringa del försedd med beläggning. Liksom beträffande övriga slag av väg-

byggnadsarbeten har även i fråga om vägbeläggningsverksamheten en stagnation varit rådande under kriget. Den hastiga stegring av vägtrafiken, som nu pågår, har aktualiserat behovet av en utvidgning av ifrågavarande verksamhet. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har sålunda framhållit, att redan nu många vägar uppbyres en sådan trafik, att det mötte stora svårigheter att hålla dem i fullt tillfredsställande skick. Härtill kommer att en permanentbeläggning, åtminstone i vad avser de mera trafikerade vägarna, torde medföra väsentliga besparingar icke blott genom minskade underhållskostnader utan även genom minskat fordonsslitage och minskad förbrukning av flytande bränsle. Vissa inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen verkställda räntabilitetsberäkningar synas giva vid handen, att beläggningsarbeten i många fall skulle komma att ge en mycket god förräntning av det kapital, som nedlägges på desamma. Detta torde sålunda vara fallet beträffande de arbeten, som ingå i det nu närmast aktuella beläggningsprogrammet. Av betydelse i förevarande sammanhang är vidare — såsom överrevisorerna för väg- och vattenbyggnadsväsendet påpekat — det förhållandet, att permanentbeläggning i större utsträckning av vägarna skulle komma att motverka det av trafikstegringen förändrade ökade behovet av arbetskraft för vägunderhållet.

Här anförda omständigheter synas tala för att en väsentlig utvidgning av vägbeläggningsverksamheten bör genomföras i den mån så är möjligt med hänsyn till tillgången på arbetskraft och material. Materialförsörjningen väntas härvid icke komma att erbjuda några större svårigheter. Däremot torde den rådande bristen på arbetskraft komma att väsentligt begränsa möjligheterna att utföra även de angelägna och jämförelsevis föga arbetskrävande objekt, varom här är fråga.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för nästa budgetår äskat ett belopp av 50 000 000 kronor till vägbeläggningar. För att anslaget skall kunna rymmas inom ramen för automobilskatteinkomsterna torde detsamma böra nedsättas till 27 000 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har föreslagit, att förevarande anslag för nästa budgetår skall uppföras med ett från 4,8 till 50 miljoner kronor förhöjt belopp. Enahanda yrkande har framförts i motionen II: 3. Departementschefen åter har ansett anslaget böra upptagas med 27 miljoner kronor. Under hänvisning till vad utskottet anfört under punkterna 9:o) och 11:o) får utskottet för sin del hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 3, till *Vägbeläggningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

17:o) **Bidrag till underhåll av vägar och gator.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 17, s. 72), som innebär en höjning av förevarande anslag med 320 000 kronor för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till underhåll av vägar och gator* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 7 450 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

18:o) **Bidrag till byggande av vägar och gator.** Kungl. Maj:t har (punkt 18, s. 72—74) föreslagit riksdagen att till Bidrag till byggande av vägar och gator för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

För detta ändamål ha för budgetåren 1944/45—1946/47 anvisats reservationsanslag av 2 000 000 kronor, 2 500 000 kronor respektive 8 000 000 kronor. Enligt nu gällande bestämmelser utgår för byggande av allmän väg och iordningställande av för biltrafiken viktig gata, i mån av tillgång å därtill anslagna medel, statsbidrag med 95 % till städer och samhällen, som äro väghållare. Bidragen utgå enligt en fördelningsplan, som efter länsstyrelsernas hörande upprättas och fastställs av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för tvåårsperioder.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för nästa budgetår hemställt om ett anslag av 11 miljoner kronor. Härav avsåge cirka 7 miljoner kronor fortsättande och färdigställande av redan påbörjade företag. Vid beräkningen av medelsbehovet har hänsyn också tagits till behovet att påbörja nya företag. I anslutning härtill har styrelsen erinrat om att till grund för upprättandet av fördelningsplanen låge en särskild behovsplan för väg- och gatuarbeten. Denna behovsplan omfattade för närvarande företag för cirka 100 miljoner kronor.

Departementschefen har med hänsyn till den begränsade medelstillgången ansett sig böra förorda en jämkning av det begärda beloppet till 10 miljoner kronor.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till byggande av vägar och gator* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

19:o) **Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 19, s. 76 och 77) föreslagit riksdagen att till Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m. för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 3 700 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehåft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Heiding m. fl.* (I: 79) och den andra inom andra kammaren av herr *Jonsson* i Skedsbygd *m. fl.* (II: 151) ävensom en inom andra kammaren av herr *Sandberg m. fl.* väckt motion (II: 95), såvitt den avser nu förevarande anslag, i vilka hemställts, att riksdagen ville besluta att till Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m. för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen,

dels två likalydande motioner väckta den ena inom första kammaren av herr *Svedberg m. fl.* (I: 48) och den andra inom andra kammaren av herr *Nilsson* i Varuträsk *m. fl.* (II: 97), i vilka hemställts, att riksdagen måtte

besluta skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om en skyndsam utredning angående statens övertagande av vintervägunderhållet på de enskilda vägar, som äro byggda på sådant sätt, att motorplogning kan förekomma, samt om framläggande för riksdagen av de förslag, som av utredningen kunna föranledas,

dels en inom andra kammaren av herrar *Jacobson* i Vilhelmina och *Skoglund* i Umeå väckt motion (II: 153), vari hemställts, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning av frågan på vilket sätt och under vilka former statsbidraget skall utgå för deltagande i kostnaderna för underhållet av de s. k. enkronasvägarna,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Vigelsbo m. fl.* väckt motion II: 154, vari hemställts, att riksdagen ville besluta om sådan ändring i författningen om statsbidrag till det enskilda vägunderhållet, att allmän väg, vilken efter vägomläggning avföres från det allmännas underhållsskyldighet, men som allt fortfarande äger betydelse för ortsbefolkningens eller enskildas vägbehov, måtte tillförsäkras ett statligt underhållsbidrag av 90 % å de årliga kostnaderna, samt att vägen överlämnas till de enskilda väghållarna i oskadat skick.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna I: 48 och 79 samt II: 95, 153 och 154.

Till förevarande ändamål ha för budgetåren 1944/45—1946/47 anvisats reservationsanslag av respektive 2 180 000, 2 900 000 och 3 215 000 kronor.

Underhållsbidrag beviljas av länsstyrelsen att, tills vidare och intill dess annorledes i vederbörlig ordning beslutas, årligen utgå med 60 % av den kostnad, vartill underhållet av vägen skäligen må uppskattas. I undantagsfall, där väghållningen kan anses vara i särskilt hög grad betungande för väghållarna, må det årliga bidraget bestämmas till 75 % av den uppskattade kostnaden.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för nästa budgetår hemställt om ett anslag av 4 000 000 kronor till förevarande ändamål. Styrelsen, som därvid angivit anslagsbehovet direkt efter av respektive länsstyrelser lämnade uppgifter, har anfört följande angående medelsberäkningen för nästa budgetår.

Till underhållsbidrag år 1947 för 1940—1946 års vägar erfordras ett belopp av omkring 2 795 000 kronor. I denna summa har inräknats ett belopp av cirka 75 000 kronor, utgörande kostnadsökning vid år 1946 företagen nyuppskattning av kostnaderna för 1942 års vägar.

Till underhållsbidrag för nya vägar (1947 års vägar) — vilka tillsammans hava en längd, som är i det närmaste lika med den under år 1946 nyttillkomna väglängden — torde enligt från länsstyrelserna inhämtade uppgifter erfordras omkring 590 000 kronor. Erforderligt iståndsättningsbidrag för samma vägar har av länsstyrelserna uppskattats till omkring 830 000 kronor.

För bestridande av 1947 års underhålls- och iståndsättningsbidrag skulle således under budgetåret 1947/48 sammanlagt erfordras (2 795 000 + 590 000 + 830 000) 4 215 000 kronor. Hos Kungl. Maj:t finnes för närvarande å anslaget en reservation av cirka 230 000 kronor. Utgående från att vid innevarande budgetårs utgång cirka 215 000 kronor härav återstå, beräknar sty-

relsen det för budgetåret 1947/48 erforderliga anslaget till (4 215 000 — 215 000) 4 000 000 kronor.

Departementschefen har ansett att anslagshöjningen för nästa budgetår bör begränsas till 485 000 kronor. *Departementschefen* har därvid åberopat att han, under hänvisning till den relativt stora omfattning, vari staten numera vore bunden att utgiva statsbidrag till underhåll av enskilda vägar, samt den ytterligare bundenhet, som inträdde i samma mån som nya företag beviljades statsbidrag, i 1946 års statsverksproposition förordad en viss nedläggning av det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för budgetåret 1946/47 äskade anslaget till bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.

Utskottet.

Vad först angår de motionsvis framställda yrkandena om höjning av ifrågasvarande anslag framgår av vad utskottet anfört under punkten 11:o), att utskottet funnit sig böra tillstyrka bifall till motionerna.

I motionen II: 154 har hemställts, att allmän väg, som efter omläggning avföres från det allmännas underhållsskyldighet, skall, om vägen fortfarande är av betydelse för ortsbefolkningen, överlämnas till enskilda väghållare och tillförsäkras statligt underhållsbidrag till 90 % av kostnaden. Utskottet får erinra, att vid 1946 års riksdag motionsvis framlades förslag om en generell höjning av bidragsprocenten. Riksdagen fann emellertid — under hänvisning till att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och skogsstyrelsen erhållit i uppdrag att till Kungl. Maj:t inkomma med utredning rörande möjligheterna att förbättra vägförbindelserna genom mera avlägsna skogsområden samt med förslag till de bestämmelser rörande bidrag till byggande av enskilda vägar och i övrigt som på grundval av utredningen funnes erforderliga — sig icke kunna för det dåvarande föreslå en ändring i av motionärerna angiven riktning. Riksdagen fann emellertid angeläget att frågan om behovet av och formerna för en ändring av statsbidragsgrunderna bleve prövade i samband med berörda utredning. Vad sålunda anförts synes utskottet tillämpligt jämväl i fråga om det i förenämnda motion II: 154 framställda yrkandet om höjning av bidragsprocenten. Vad motionärerna anfört i fråga om önskvärdheten att här avsedda vägar, då de kunna tänkas komma att jämväl efter vägomläggning tjäna samfärdsändamål, icke upprivas, finner utskottet värt beaktande, och utskottet förutsätter, att denna fråga i fortsättningen ägnas vederbörlig uppmärksamhet.

Vad härefter angår den i motionen II: 153 berörda frågan om bidrag till underhållet av de s. k. enkronasvägarna får utskottet framhålla att, enligt vad utskottet inhämtat, möjlighet redan nu föreligger att erhålla bidrag enligt de för enskilda vägar gällande bestämmelserna. Utskottet anser emellertid lämpligt, att vid den i det föregående omnämnda utredningen om behovet av och formerna för en ändring av statsbidragsgrunderna uppmärksamhet ägnas jämväl nu nämnda vägar.

I motionerna I: 48 och II: 97 har hemställts om utredning angående statens övertagande av vinterväghållningen å vissa enskilda vägar. Utskottet får härvidlag erinra om den möjlighet som står enskilda eller kommunala väg-

hållningsskyldiga till buds att till självkostnadspris förhyra maskiner och redskap hos vägförvaltningarna i den mån detta är möjligt med hänsyn till det nuvarande underhållsarbetet. Under hänvisning jämväl till fjolårets riksdags uttalande att riksdagen förutsatte, att lämpliga maskiner i erforderlig omfattning skulle kunna tillhandahållas i angivna syfte samt att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ägnade detta spörsmål fortsatt uppmärksamhet, får utskottet avstyrka bifall till ifrågavarande motioner.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

I. att riksdagen må

a) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 79 och II: 151 samt II: 95, sistnämnda motion i vad den avser förevarande anslag, till *Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen;

b) i anledning av motionerna II: 153 och II: 154 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet beträffande de i motionerna avhandlade spörsmålen anført;

II. att motionerna I: 48 och II: 97 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

20:o) **Bidrag till byggande av enskilda vägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 20, s. 77—80) föreslagit riksdagen att till Bidrag till byggande av enskilda vägar för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 3 500 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Näsström m. fl.* (I: 7) och den andra inom andra kammaren av herr *Jansson i Kalix m. fl.* (II: 11), ävensom en inom andra kammaren av herr *Sandberg m. fl.* väckt motion (II: 95), i vilka motioner såvitt nu är i fråga hemställt, att riksdagen måtte till Bidrag till byggande av enskilda vägar för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kronor,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Mannerskantz* (I: 78) och den andra inom andra kammaren av herr *Sveningsson m. fl.* (II: 150), i vilka hemställt, att riksdagen måtte besluta att bidrag av statsmedel för planering av enskilda vägbyggnadsföretag skall utgå enligt samma grunder som bidrag till de egentliga vägbyggnadskostnaderna, att ändra gällande bestämmelser så, att enskilt vägbyggnadsföretag må igångsättas omedelbart sedan bidragsansökningen konstaterats äga alla förutsättningar för dess beviljande, varom förhandsbesked skall lämnas sökanden av vederbörande myndighet, samt att anvisa ett till 5 000 000 kronor förhöjt anslag till bidrag till byggande av enskilda vägar,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Gränebo m. fl.* (I: 131) och den andra inom andra kammaren av herr *Pehrsson-Bramstorp m. fl.* (II: 225), i vilka hemställt, att riksdagen ville

besluta att till bidrag till byggande av enskilda vägar för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 8 000 000 kronor samt i övrigt beakta de i motionerna framförda synpunkterna.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna I: 7 samt II: 95, 150 och 225.

Till bidrag till byggande av enskilda vägar ha för budgetåren 1944/45—1946/47 anvisats reservationsanslag av respektive 1 200 000, 2 500 000 och 3 200 000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 7 juli 1944 föreskrivit, att vid beviljande av statsbidrag till byggande av enskilda vägar, utöver bestämmelserna i kungörelsen den 3 december 1943 (nr 800) angående statsbidrag till enskild väghållning, följande särskilda föreskrifter skola iakttagas.

Bidrag till företag, för vilket beräknade kostnaden överstiger 20 000 kronor, må uppdelas på högst tre på varandra följande år, därvid under första året skall anvisas minst en tredjedel av hela bidraget och under andra året minst hälften av återstoden.

Bidrag till företag, för vilket beräknade kostnaden överstiger 10 000 men ej 20 000 kronor, må uppdelas på högst två på varandra följande år, därvid under första året skall anvisas minst två tredjedelar av hela bidraget.

Bidrag till företag, för vilket beräknade kostnaden ej överstiger 10 000 kronor, må ej uppdelas på två eller flera år.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för nästa budgetår beräknat anslagsbehovet till 3 500 000 kronor. Därav avse 1 600 000 kronor fortsättnings- eller slutbidrag till företag, vilka tidigare erhållit begynnelsebidrag, 1 700 000 kronor begynnelsebidrag för nya företag samt 200 000 kronor brådslande och oförutsedda arbeten ävensom mellanskillnad mellan 60 och 75 % bidrag.

Beträffande nybyggnadsprogrammet har styrelsen meddelat, att inneliggande ansökningar om byggnadsbidrag, vilka länsstyrelserna ansett böra bifallas, representerade en byggnadskostnad av i runt tal 16 000 000 kronor. Då endast en ringa del därav kunde tillgodoses med bidrag under innevarande budgetår, hade styrelsen icke funnit erforderligt att infordra särskilda uppgifter för bedömning av anslagsbehovet under budgetåret 1947/48.

Departementschefen har biträtt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hemställan och vidare anfört bland annat följande.

De uppdrag, som genom Kungl. Maj:ts beslut den 10 maj 1946 lämnats väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt skogsstyrelsen att verkställa viss försöksinventering av behoven av enskilda vägar ävensom i anslutning härtill utredning rörande behovet av och formerna för en ändring i grunderna för statsbidrag till enskild väghållning, ha ännu icke slutförts. Enligt vad jag inhämtat från vederbörande verk har arbetet blivit fördröjt på grund av svårigheter att disponera för hithörande uppgifter kvalificerad personal. Vissa preliminära resultat rörande de principiella frågorna ha uppnåtts, men i huvudsak befinner sig arbetet fortfarande på ett förberedande stadium. Några förslag i ämnet torde därför icke kunna föreläggas 1947 års riksdag.

Av vad utskottet under punkten 11:o) anfört framgår, att utskottet i anledning av väckta motioner i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag tillstyrker en höjning av förevarande anslag med 1,5 miljoner kronor.

I motionerna I: 78 och II: 150 har föreslagits, att bidrag av statsmedel för planering av enskilda vägbyggnadsföretag skall utgå enligt samma grunder som bidrag till de egentliga vägkostnaderna. Utskottet finner vad motionärerna anfört till stöd härför bärande och förordar för sin del, att bidrag till här avsedda kostnader må kunna beviljas. Däremot anser sig utskottet icke i nuvarande situation böra tillstyrka bifall till motionärernas förslag i vad det avser en generell rätt att omedelbart igångsätta vägbyggnadsföretag innan statsbidrag beviljats.

I motionerna I: 131 och II: 225 har föreslagits, att bidrag till byggande av enskild väg i avsevärt större omfattning än hittills bör utgå med 75 % av byggnadskostnaderna. Såsom motionärerna själva framhållit, befinner sig frågan om vidgat stöd åt den enskilda väghållningen under utredning. Med hänsyn härtill finner sig utskottet icke nu kunna förorda bifall till motionärernas förslag. I likhet med motionärerna finner emellertid utskottet önskvärt, att utredningen bedrivs med sådan skyndsamhet, att förslag i ämnet kan föreläggas 1948 års riksdag. Utskottet förutsätter, att den av motionärerna berörda frågan om bidrag till byggande av utfartsväg, som leder till enskild gård, uppmärksammas av utredningen.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

I. att riksdagen må

a) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 7 och II: 11, samt II: 95 i vad de avse förevarande anslag även som I: 78 och II: 150 samt I: 131 och II: 225, i vad de avse anslagsberäkningen, till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen;

b) i anledning av motionerna I: 78 och II: 150 samt I: 131 och II: 225, i de delar de icke beröra anslagsberäkningen eller igångsättande av vägbyggnadsföretag, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet i angivna hänseenden anfört;

II. att motionerna I: 78 och II: 150, i vad de avse igångsättande av vägbyggnadsföretag, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

21:o) **Stensättning av vägar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 21, s. 80 och 81), vilket innebär minskning av förevarande anslag med 500 000 kronor för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Stensättning av vägar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 1 300 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

22:o) **Byggande av broar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 22, s. 81—86), vilket innebär ökning av anslaget med 3 000 000 kronor för nästa budgetår — bland annat beroende därav att anslaget avses skola disponeras även för ombyggnad av sådan i enskild väg ingående bro, som är avsedd att förändras till allmän — hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Byggande av broar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

23:o) **Byggande av bro vid Bergnäset.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 23, s. 86—88) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Byggande av bro vid Bergnäset* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

24:o) **Byggande av bro vid Hjulsta.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24, s. 88) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Byggande av bro vid Hjulsta* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

25:o) **Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 25, s. 89), vilket innebär sänkning av förevarande anslag med 100 000 kronor för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

26:o) **Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26, s. 90—92), vilket innebär minskning för nästa budgetår av förevarande anslag med 19 400 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

27:o) **Trafikräkningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27, s. 92—94), vilket avser att bereda medel för en på grund av krisförhållandena sedan år 1941 uppskjuten allmän trafikräkning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Trafikräkningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 1 200 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

28:o) **Bidrag till hamn- och farledsundersökningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29, s. 95 och 96) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats samma belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till hamn- och farledsundersökningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 8 000 kronor.

29:o) **Bidrag till handelshamnar och farleder.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 30, s. 96—98) och under erinran, att för innevarande budgetår för ändamålet anvisats ett belopp av 200 000 kronor, hemställer utskottet.

att riksdagen må till *Bidrag till handelshamnar och farleder* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

30:o) **Iståndsättning av Sandvikens hamn på Öland.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 31, s. 98 och 99) och under erinran, att ett anslag av 100 000 kronor till ifrågavarande ändamål anvisats för budgetåret 1939/40, vilket anslag dock indragits i samband med besparingsåtgärderna efter krigsutbrottet, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Iståndsättning av Sandvikens hamn på Öland* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 136 800 kronor.

31:o) **Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 32, s. 99—101), vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en anslagsminskning med 500 000 kronor för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

32:o) **Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 33, s. 101) och under erinran, att för innevarande budgetår till ändamålet anvisats 110 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

33:o) **Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 34, s. 102), vilket innebär en mot minskningen av anslaget under 31:o) svarande höjning av förevarande anslag för nästa budgetår med 500 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

34:o) **Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 35, s. 102 och 103) och under erinran, att för innevarande budgetår till samma ändamål anvisats 300 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

35:o) **Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp.** Kungl. Maj:t har (punkt 36, s. 104—110) föreslagit riksdagen att till Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehåft följande motioner berörande anslagsberäkningen, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Grym m. fl.* (I: 51) och den andra inom andra kammaren av herr *Gavelin m. fl.* (II: 96),

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Näsström m. fl.* (I: 80) och den andra inom andra kammaren av herr *Andersson i Alfredshem m. fl.* (II: 160),

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lars Andersson m. fl.* (I: 133) och den andra inom andra kammaren av herr *Boman i Stavsund m. fl.* (II: 158),

dels ock en inom andra kammaren av herrar *Lindahl* och *Petterson* i Degerfors väckt motion (II: 159),

i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte för budgetåret 1947/48 till bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp anvisa 10 000 000 kronor (motionerna I: 133 och II: 158) respektive 15 000 000 kronor (motionerna I: 51 och II: 96, I: 80 och II: 160 samt II: 159).

Härjämte har utskottet till behandling förehåft

dels en inom andra kammaren av herr *Ericsson* i Sörsjön *m. fl.* väckt motion (II: 92), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att vissa i motionen framförda synpunkter måtte tagas under övervägande vid den utredning, som skall verkställas rörande det fortsatta bedrivandet av anläggnings- och bidragsverksamheten i fråga om vattenförsörjning och avlopp,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Johansson* i Norrfors *m. fl.* väckt motion (II: 157), vari föreslagits, att det maximibelopp som egnahemsnämnd kan bevilja enskild person till anordnandet av vatten- och avlopp vid sin fastighet skall höjas från 1 000 till 1 500 kronor, ävensom att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skall hemställa *dels* om förslag till sådana ändringar av gällande författningar, att egnahemsnämnd må kunna bevilja bidrag till gemensam anläggning av vatten och avlopp vid högst 20 fastig-

heter under förutsättning att kostnaden per lägenhet icke överstiger 4 000 kronor och *dels* om en ytterligare utredning av hela frågan om bästa sättet att understödja landsbygdshemmens förseende med vatten och avlopp.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna I: 51 och 80 samt II: 92, 157, 158 och 159.

Till förevarande ändamål har riksdagen för budgetåret 1946/47 anvisat ett reservationsanslag av 4 000 000 kronor. Jämlikt Kungl. Maj:ts av riksdagen bifallna förslag i propositionen 1946: 286 får emellertid härav icke tagas i anspråk ett belopp av 500 000 kronor, motsvarande väg- och vattenbyggnadsverkets personalkostnader för bidragsverksamheten, vilka skola bestridas i annan ordning.

De grunder, enligt vilka statsbidrag utgå, regleras genom en av Kungl. Maj:t den 17 november 1944 utfärdad kungörelse (nr 733) angående statsbidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp. Denna kungörelse, vilken ändrats genom kungörelse den 21 juni 1946 (nr 287), är gällande till och med den 30 juli 1947.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt om anslag för nästa budgetår med 15 000 000 kronor till förevarande ändamål. Beträffande medelsbehovet för nästa budgetår har styrelsen anfört bland annat följande.

Styrelsen hade intill slutet av augusti 1946 beviljat statsbidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp eller ettdera av dessa ändamål beträffande inalles 15 företag med en beräknad anläggningskostnad av sammanlagt 1 950 000 kronor. Till dessa anläggningar finge enligt styrelsens beslut statsbidrag utgå med högst 996 100 kronor. Härutöver föreläge 173 inkomna, ej slutbehandlade ansökningar, avseende anläggningar för en beräknad sammanlagd anläggningskostnad av i runt tal 45 miljoner kronor. Motsvarande statsbidragsbelopp hade uppskattningsvis beräknats till sammanlagt 25,5 miljoner kronor. Styrelsen hade vidare på grundval av från distriktsingenjörerna för vattenförsörjning och avlopp inkomna uppskattningar beräknat de ansökningar, som kunde förväntas ytterligare inkomma under tiden 1 september 1946—31 mars 1947, till omkring 420 stycken, avseende en sammanlagd anläggningskostnad av i runt tal 100 miljoner kronor. Häremot svarande bidragsbelopp hade uppskattats till 50 miljoner kronor. I enlighet härmed skulle under tiden från den 1 september 1946 till budgetårets utgång för prövning föreligga i runda tal minst 600 bidragsansökningar, avseende anläggningar för en sammanlagd kostnad av minst 150 miljoner kronor. Mot av dessa anläggningskostnader betingade bidragsanspråk, avseende sammanlagt minst cirka 75 miljoner kronor, stode den 1 september 1946 ett för bidragstilldelning disponibelt, ofördelat belopp av i runt tal 3,5 miljoner kronor.

Vidare har styrelsen framhållit, att behovet av vattenförsörjnings- och avloppsanläggningar i ett mycket stort antal samhällen och bebyggelseområden kraftigt accentuerats på grund av de senaste årens intensiva bostadsbyggande. Ett ytterligare uppskov med lösandet av vattenförsörjnings- och avloppsfrågorna skulle på många håll innebära allvarliga sanitära och sociala olägenheter. Påtaglig risk uppstode för stagnation i eller snedvridning av berörda samhällens sunda utveckling. Flerstädes bleve faran för en begynnande till-

bakagång överhängande. Det sistnämnda vore exempelvis fallet där åstadkommande av tillfredsställande vatten- och avloppsförhållanden kunde sägas utgöra ett villkor för att ett samhälles invånarantal icke successivt skulle minska genom att vid hushållsnybildning och då mera omfattande förbättringsåtgärder eller ersättningsbyggande beträffande bostadshus aktualiserats vederbörande föredroge att välja annan bosättningsplats, där förhållandena i nu nämnda avseenden vore gynnsammare. Härtill komme, att det i det övervägande antalet fall föreläge särskild fara i dröjsmål. Där för ett byggelseområde gemensam, lämpligt dimensionerad och utformad anläggning icke kunde förväntas komma till stånd inom rimlig tid, föreläge nämligen stora risker att sådana enskilda eller grupper av enskilda inbyggare, för vilka behovet vore mest trängande eller vilka vore bäst ställda med hänsyn till naturliga eller ekonomiska förutsättningar, åvägabragte dellösningar, som sedermera kunde försvåra, fördyra eller omöjliggöra en rationell lösning av frågan för bebyggelsen i dess helhet och som även ur andra synpunkter kunde innebära en felinvestering.

Över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning ha utlåtanden avgivits av *statens arbetsmarknadskommission* (s. 106) och av *statens industrikommission* (s. 107).

Departementschefen har anfört bland annat följande beträffande omfattningen under innevarande och nästa budgetår av den anläggningsverksamhet, varom här är fråga.

Under innevarande och nästa budgetår torde såsom framgår av industrikommissionens och arbetsmarknadskommissionens yttranden den totala volymen av här ifrågavarande anläggningsverksamhet väsentligen bliva beroende av tillgången på galvaniserade, smidda rör och betongrör samt möjligheterna att under konkurrens med andra angelägna anläggningsarbeten erhalla tillräcklig arbetskraft. Inom den av arbetskrafts- och materielltillgången givna ramen för här ifrågavarande anläggningsverksamhet synes det därför bliva nödvändigt att företaga en angelägenhetsprövning av de särskilda företagen. Det torde emellertid vara omöjligt att på förhand avgöra, huru dessa arbeten kunna komma att fördela sig på statsbidragsberättigade och andra företag. Enligt min mening bör dock ett mera angeläget företag icke få stå tillbaka för ett mindre angeläget enbart av den anledningen att huvudmannen för det första företaget måste avvakta en tidpunkt då statsbidragsmedel i större omfattning kunna ställas till förfogande. Jag anser mig därför böra förorda, att under nästa budgetår medel anvisas för att möjliggöra en utvidgning av statsbidragsverksamheten, om detta skulle visa sig lämpligt med hänsyn till den inbördes angelägenhetsgraden hos statsbidragsberättigade och andra företag. Möjligen kan det vid prövningen av frågor om byggnadstillstånd visa sig, att statsbidragsberättigade företag icke böra komma till utförande i den omfattning anvisade anslag skulle medgiva.

Vidkommande medelsbehovet för nästa budgetår har departementschefen — med framhållande att några reservationer, bortsett från förenämnda be-
lopp om 500 000 kronor, icke kunde beräknas föreligga den 1 juli 1947 — anfört i huvudsak följande.

Vid bedömandet av medelsbehovet för nästa budgetår torde, såsom jag tidigare antytt, utrymme böra lämnas för en ökad statsbidragstilldelning. Med

hänsyn till de begränsade investeringsmöjligheterna på detta område anser jag mig böra förorda, att anslaget för nästa budgetår bestämmes till 5 000 000 kronor. Det å anslaget för innevarande budgetår innehållna beloppet av 500 000 kronor torde under nästa budgetår få tagas i anspråk för utgivande av statsbidrag. Vid bifall till detta förslag kommer medelstillgången under nästa budgetår att bli 2 000 000 kronor större än under löpande budgetår. Därest arbetsmarknadsläget och materialtillgången under nästa budgetår skulle undergå en mera avsevärd förändring och behov uppkomma att sysselsätta friställid arbetskraft är det önskvärt, att statsbidragsmedel i större omfattning finnas tillgängliga. Jag förutsätter, att sådana medel skola komma att ställas till förfogande i annan ordning.

Till ifrågavarande ändamål har 1946 års riksdag anvisat 4 miljoner kronor, därav emellertid allenast 3,5 miljoner kronor må tagas i anspråk för bidrag.

Behovet av medel för bidrag till vatten- och avloppsföretag är för visso mycket betydande. Av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uppgifter framgår sålunda, att den 1 september 1946 förelågo ej tillgodosedda ansökningar om bidrag för anläggningar, som betingade en kostnad av i runt tal 45 miljoner kronor, ävensom att före den 1 april 1947 ytterligare ansökningar beräknades inkomma avseende företaget om cirka 100 miljoner kronor. Det är uppenbart, att, därest allenast behovssynpunkterna skulle bli avgörande vid utmätandet av nu ifrågavarande bidragsanslag, de motionsvis framförda yrkandena om höjning av anslaget utöver Kungl. Maj:ts förslag vore förtjänta att vinna beaktande. Enligt utskottets mening måste emellertid — såsom också departementschefen framhållit — den totala volymen av här ifrågavarande anläggningsverksamhet väsentligen bli beroende av tillgången på material och arbetskraft. Av industrikommissionens yttrande framgår, att stora svårigheter lära komma att föreligga att anskaffa vissa av de rörkvantiteter, som skulle erfordras vid genomförande av det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förordade programmet. Arbetsmarknadskommissionen åter har framhållit, att i nuvarande läge på arbetsmarknaden en så betydande ansvällning av här avsedda anläggningsverksamhet, som den av styrelsen föreslagna ökningen av statsbidragen skulle medföra, icke syntes kunna genomföras utan minskning av annan investeringsverksamhet. Departementschefen har nu — i syfte att möjliggöra en utvidgning av statsbidragsverksamheten, om detta skulle visa sig lämpligt med hänsyn till den inbördes angelägenhetsgraden hos statsbidragsberättigade och andra företag — förordat en höjning av anslaget i förhållande till innevarande budgetår med, inberäknat viss den 1 juli 1947 föreliggande reservation, 2 miljoner kronor. Med hänsyn såväl till situationen på material- och arbetsmarknaden som till önskvärldheten att i rådande statsfinansiella läge i möjligaste mån begränsa investeringsverksamheten finner sig utskottet — hur önskvärd en ökad medelstillgång för bidragsverksamhet på förevarande område än ter sig — icke kunna förorda anvisande av medel under ifrågavarande anslag utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit. Utskottet anser sig sålunda icke kunna tillstyrka bifall till i motionerna I: 51 och II: 96, I: 80 och II: 160, I: 133 och II: 158 samt II: 159 föreslagen anslagsökning.

Utskottet.

Vad härefter angår de i motionerna II: 92 och II: 157 framställda förslagen finner utskottet lämpligt, att i motionerna anförda synpunkter förutsättningslöst tagas under övervägande av de sakkunniga som under senare delen av år 1946 tillkallats för utredning rörande det fortsatta bedrivandet av anläggnings- och bidragsverksamheten i fråga om vattenförsörjning och avlopp.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 51 och II: 96, I: 80 och II: 160, I: 133 och II: 158 samt II: 159 till *Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kronor,

b) med bifall till motionen II: 92 och i anledning av motionen II: 157 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt i det föregående angivna sakkunniga att förutsättningslöst taga under övervägande i motionerna framställda förslag.

Vägtrafikväsendet.

36:o) **Registrering av motorfordon.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 38, s. 111 och 112) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Registrering av motorfordon* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

37:o) **Bidrag till vissa kommunikationsändamål.** Kungl. Maj:t har (punkt 39, s. 112—114) föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde bli riksdagen förelagd, till *Bidrag till vissa kommunikationsändamål* för budgetåret 1947/48 beräkna ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 104, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 28 februari 1947, föreslagit riksdagen att till *Bidrag till vissa kommunikationsändamål* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag och under erinran, att samma belopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa kommunikationsändamål* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

38:o) **Statens biltrafiknämnd: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 40, s. 114—119) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens biltrafiknämnd uppföra ytterligare följande tjänster, nämligen 1 byråchef i Eo 30 och 1 förste byråsekreterare i Eo 26, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för Statens biltrafiknämnd, att tillämpas från och med budgetåret 1947/48, dels ock till Statens biltrafiknämnd: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 167 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 74 700 kronor, därav enligt fastställd stat förslagsvis 29 800 kronor disponeras för arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 39 600 kronor till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt 5 300 kronor till rörligt tillägg.

Kungl. Maj:t har den 20 december 1946 jämlikt erhållet bemyndigande med hänsyn till den under år 1946 avsevärt ökade arbetsbördan inom nämnden höjt arvodena för nämndens ordförande från 3 000 kronor till 4 500 kronor, för vice ordföranden från 1 800 kronor till 2 400 kronor samt för envar av övriga fem ledamöter från 1 200 kronor till 1 500 kronor, varjämte ersättningarna till suppleanterna något höjts. Nu föreslås att anslagsposten till arvoden och ersättningar utmätas med hänsyn härtill och upptagas med 18 400 kronor.

Biltrafiknämnden har framhållit, att nämndens ökade arbetsbörda syntes motivera en ökning av nämndens kansli, som för närvarande bestode av, förutom amanuens- och biträdespersonal, en kanslichef med arvode, en förste byråsekreterare i Eo 24 och en byråsekreterare i Eo 21. Nämnden har i sådant hänseende föreslagit inrättande av en byråinspektörtjänst i Eo 28, uppflyttning av den nuvarande förste byråsekreteraren i Eo 26 samt uppförande å personalförteckningen av ytterligare två förste byråsekreterartjänster i Eo 26 och en byråsekreterartjänst i Eo 21. Härjämte har nämnden föreslagit, att befattningen som kanslichef måtte upptagas i Eo 30 även som att amanuens- och biträdespersonalen måtte utökas.

Departementschefen har förordat, att kanslichefen inplaceras i Eo 30 såsom byråchef, inrättande av en förste byråsekreterartjänst i Eo 26, utökning av antalet amanuenser med tre samt anställande av ytterligare fem kontors- och skrivbiträden. Vid bifall härtill kommer anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal att öka från 39 600 kronor till 140 400 kronor, därvid hänsyn jämväl tagits till den reglerade befordringsgången och den allmänna löneregleringen. Personalökningen betingar en uppräknig av posten med 48 900 kronor. Departementschefen har emellertid förutsatt, att frågan om inrättande av ytterligare två föredragandetjänster i taxeärenden med arvoden skall få ankomma på Kungl. Maj:t och nämndens avlöningsanslag i motsvarande mån överskridas, därest under nästa budgetår priskontrollnämndens avdelning för sådana ärenden avvecklas.

Posten till rörligt tillägg har upptagits med 8 200 kronor.

Utskottet.

Anslaget till avlöningar till statens biltrafiknämnd kommer att vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag väsentligt ökas, ehuru departementschefen förordat en i förhållande till nämndens förslag allenast begränsad utökning av nämndens kansli. Utskottet finner välbetänkt att viss försiktighet iakttages när det gäller att utöka den mer fast anställda personalen och anser sålunda lämpligt att det härutöver oundgängligen erforderliga personalbehovet tillgodoses genom anställande av personal i icke pensionsberättigad anställning.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens biltrafiknämnd uppföra ytterligare följande tjänster, nämligen 1 byråchef i Eo 30 och 1 förste byråsekreterare i Eo 26;
- b) godkänna följande avlöningsstat för statens biltrafiknämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat	Kronor.
1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	18 400
2. Avlöningar till övrig icke-ordinare personal, <i>förslagsvis</i>	140 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	8 200

Summa kronor 167 000;

- c) till *Statens biltrafiknämnd*: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 167 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

39:o) **Statens biltrafiknämnd: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 41, s. 119 och 120), som innebär höjning av förevarande anslag för nästa budgetår med 6 500 kronor i anledning av nämndens ökade verksamhet, hemställer utskottet,

- att riksdagen må till *Statens biltrafiknämnd*: *Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 26 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

40:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 43, s. 122—139) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att företaga vissa av departementschefen förordade ändringar i institutets personalförteckning, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för institutet, att tillämpas från och med budgetåret 1947/48, dels ock till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: *Verksamheten i allmänhet: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 1 417 000 kronor.

Förevarande anslag är å gällande riksstat uppfört med 720 000 kronor.

I enlighet med förslaget angående ändrad löneställning för vissa verksamheter hemställer Kungl. Maj:t till en början, att överdirektören och chefen för institutet uppflyttas från B 2 till B 3.

I övrigt beror den av Kungl. Maj:t begärda anslagshöjningen, förutom av den allmänna löneregleringen, främst av att ett antal nya befattningar föreslås inrättade vid institutet.

Vad först angår allmänna avdelningen föreslås inrättande av en kansli-skrivarbefattning i Eo 11, en expeditionsvaktstjänst i Eo 5 och en skrivbiträdestjänst i Ex 2. Dessutom föreslås, att ett belopp av 3 000 kronor beaktas för arbetet med institutets bibliotek.

Beträffande meteorologiska byrån föreslås utökning av personalen för den allmänna väderlekstjänsten med en statsmeteorolog i A 23 och tre kanslibiträden i Eo 7. Dessutom förutsättes, att professorn C. G. Rosaby skall få anställas såsom extra föredragande och ledare för det vetenskapliga arbetet beträffande den allmänna väderlekstjänsten, därvid på Kungl. Maj:t skulle ankomma att framdeles meddela närmare bestämmelser rörande ersättningens storlek.

Aerologiska avdelningen av samma byrå föreslås skola förstärkas med en statsmeteorolog i Eo 23, en meteorolog i Eo 18, en biträdande meteorolog i Ex 15, två förste meteorologassistenter i Ex 15, fyra meteorologassistenter i Ex 12, två kanslibiträden i Eo 7 och tio kontorsbiträden i Ex 4. För de nya kontorsbiträdestjänsterna vid avdelningen och överhuvud taget vid väderlekstjänsten föreslås, bland annat ur rekryteringssynpunkt, en något gynnsammare befordringsgång än vad som eljest skulle gälla på grund av den reglerade befordringsgången för biträdespersonalen.

För att tillgodose institutets behov av kvalificerad fackutbildad arbetskraft för radio-tekniska arbetsuppgifter föreslås skola inrättas en förste byråingenjörsbefattning i Eo 26 och två tjänster såsom laboratorieassistenter i Eo 12.

Personalen på klimatavdelningen föreslås utökad med en meteorologassistent i Ex 12 och ett skrivbiträde i Ex 2.

Genom beslut den 15 november 1946 har Kungl. Maj:t bifallit institutets den 21 augusti 1946 gjorda framställning om att med egen personal få ombesörja radioutsändningen över telegrafverkets radiostationer dels av svenska väderleksobservationer för internationellt behov, dels ock av regionalsändningar av väderleksobservationer från Bromma flygplats. Institutets personalkostnader för detta ändamål bestridas under innevarande budgetår från anslaget till telegramkostnader m. m. För nästa budgetår föreslås medel här för skola beräknas under institutets avlöningsanslag. Sälunda beräknas medel för en förste radiotelegrafist i Eo 14, fem radiotelegrafister i Ex 12 samt sex kontorsbiträden i Ex 4.

För flygväderleksavdelningen föreslås inrättad en byrådirektörsbefattning i Eo 28, vars innehavare under byråchefens överinseende skulle sköta ledningen av avdelningens löpande arbete. Avdelningen skulle vidare ökas med

en meteorolog i Eo 18, en biträdande meteorolog i Ex 15, en kontorist i Eo 9 och tre kontorsbiträden i Ex 4. Å andra sidan skulle en befattning såsom förste statsmeteorolog i Eo 24 indragas.

Sammanfattningsvis har anmärkts, att meteorologiska byrån för närvarande omfattar en personal av cirka 50 personer, vartill kommer ett 60-tal befattningshavare vid den lokala organisationen, förutom ett stort antal observatörer. Vid bifall till vad som föreslagits och till Kungl. Maj:ts i det följande framlagda förslag skulle personalantalet ökas med 49 respektive 24.

Hydrologiska byråns personal föreslås förstärkt med en förste statshydrolog i A 26. Då vidare kostnaderna för den personal, som nu avlönas från det särskilda anslaget till undersökningar inom hydrologiska byrån, anses böra överflyttas till institutets avlöningsstat i den mån behovet av denna personal beräknades bli mera stadigvarande, beräknas medel för följande nya befattningar, nämligen en statshydrolog i Eo 23, en hydrolog i Eo 18, en biträdande hydrolog i Eo 15 och ett kanslibitråde i Eo 7.

I fråga om anslagsberäkningen må vidare nämnas, att anslaget föreslås höjt med lönen till en befintlig ordinarie förste statsmeteorologbefattning, för vilken medel för närvarande icke äro inräknade i anslaget på grund av innehavarens tjänstledighet.

Slutligen anmärkes i fråga om personalförteckningen, att den reglerade befordringsgången för biträdespersonalen för institutets del medför ökning av antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster med två.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en uppräknig av förevarande anslag med 697 000 kronor. Av ökningen hänför sig emellertid omkring 450 000 kronor till den allmänna löneregleringen. Jämväl bortsett från sistnämnda belopp framstår ökningen såsom betydande. Såsom departementschefen framhållit har emellertid verksamheten vid meteorologiska och hydrologiska institutet efter krigsslutet undergått en snabb utveckling, i det att en successiv ökning av observationsmaterialet inträtt, nya undersökningsmetoder tagits i bruk samt stegrad efterfrågan från näringslivets sida förmärks i fråga om utredningar och undersökningar. Härtill kommer ökningen av institutets arbete med avseende å den civila luftfartens krav på väderlekstjänsten. Mot bakgrunden av dessa förhållanden har utskottet icke ansett sig böra rikta någon erinran mot nu föreslagna utökningar av institutets personal. Vad departementschefen härutinnan förordat tillstyrkes sålunda av utskottet.

Under erinran, att riksdagen numera beslutat i princip bifalla Kungl. Maj:ts förslag i fråga om uppflyttning av verkschef från lönegrad B 2 till lönegrad B 3, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut uppflytta befattningen såsom överdirektör från B 2 till B 3 samt uppföra följande ytterligare befattningar, nämligen 1 förste statshydrolog i A 26, 1 statsmeteorolog i A 23, 2 kontorsbiträden i A 4,

1 byrådirektör i Eo 28, 1 förste byråingenjör i Eo 26, 1 statshydrolog i Eo 23 och 1 statsmeteorolog i Eo 23 ävensom ur nämnda personalförteckning utsluta 1 befattning såsom förste statsmeteorolog i Eo 24;

b) godkänna följande avlöningsstat för institutet, att till lämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	443 400
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	893 400
3. Rörligt tillägg	80 200
	Summa kronor 1 417 000;

c) till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 1 417 000 kronor.

41:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Undervisning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 44, s. 139—141), vilket innebär en höjning av förevarande anslag för budgetåret 1947/48 med 4 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Undervisning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 7 900.

42:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Undersökningar inom hydrologiska byrån.** Kungl. Maj:t har (punkt 45, s. 141—143) föreslagit riksdagen att till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Undersökningar inom hydrologiska byrån för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 164 900 kronor.

Förevarande anslag är å gällande riksstat uppfört med 107 900 kronor.

För här ifrågakarande undersökningar skall ersättning lämnas av vederbörande uppdragsgivare.

Enär stadigvarande behov av en del av den från förevarande anslag avlönade personalen befunnits föreligga, föreslås att vissa för undersökningsverksamheten erforderliga befattningar uppföras på extra ordinarie stat. Medel för dessa befattningar har beräknats under institutets avlöningsanslag. Under nu förevarande anslag beräknas medel för två kontorsbiträden i Eo 4, tre skrivbiträden i Eo 2, en hydrolog i Ex 15 och två hydrologassistenter i Ex 12.

Vidare föreslås anslagsposterna Ersättning för observationer, Reseersättningar och Expenser uppräknade med 40 000, 15 000 respektive 4 000 kronor, varemot posten Utrustning anses kunna minskas med 1 000 kronor.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Undersökningar inom hydrologiska byrån* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 164 900 kronor.

43:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Observatörer.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 46, s. 144) och under erinran, att samma belopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Observatörer* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 352 600 kronor.

44:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Telegramkostnader m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 47, s. 144—146), som innebär minskning av förevarande anslag för nästa budgetår med 27 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Telegramkostnader m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 296 500 kronor.

45:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Underhåll av stationer m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 48, s. 146), vilket innebär nedsättning av förevarande anslag med 6 800 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Underhåll av stationer m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 42 500 kronor.

46:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Övriga omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 49, s. 146 och 147), vilket innebär höjning för nästa budgetår av förevarande anslag med 16 100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Övriga omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 112 400 kronor.

47:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Geofysiska undersökningar i Riksgränsen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 50, s. 147 och 148) och under erinran, att samma belopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Geofysiska undersökningar i Riksgränsen* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 5 000 kronor.

48:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Väderlektjänst för luftfarten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 51, s. 148—153), vilket innebär höjning av anslaget för nästa budgetår med 302 400 kronor, betingad, förutom av den allmänna löneregleringen, av inrättandet av sju meteorologbefattningar, elva tjänster såsom meteorologassistenter och två biträdestjänster, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Väderlektjänst för luftfarten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 629 000 kronor.

49:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Aerologiska stationer.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 52, s. 153—156), vilket innebär höjning av förevarande anslag för nästa budgetår med 137 500 kronor avseende nyanställande av två meteorologer i Eo 18 och två meteorologassistenter i Ex 12, anskaffande av radiosonder och radiovindsändare samt uppräknig i anledning av den allmänna löneregleringen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Särskilda undersökningar: Aerologiska stationer* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 425 600 kronor.

50:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Bidrag till seismologiska och magnetiska iakttagelser i Abisko.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 53, s. 156) och under erinran, att samma belopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Bidrag till seismologiska och magnetiska iakttagelser i Abisko* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 8 000 kronor.

51:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Bidrag till väderleksstation i Nordatlanten.** Kungl. Maj:t har (punkt 54, s. 156—161) föreslagit riksdagen att till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Bidrag till väderleksstation i Nordatlanten för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

I enlighet med principerna i den av Sverige biträdda interimsoverenskommelsen i Chicago den 7 december 1944 angående internationell civil

luftfart har förslag väckts att för ändamålet i Atlanten anordna väderleksstationer, s. k. väderleksskepp.

I skrivelse den 2 maj 1946 till svenska utrikesdepartementet begärde den provisoriska internationella civila luftfartsorganisationen (PICAO) ett uttalande, huruvida och på vilket sätt Sverige skulle vara berett att deltaga i organisationen av väderleksskepp i Nordatlanten. Den 20 juli 1946 anmodade t. f. chefen för kommunikationsdepartementet *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* att gemensamt med *cheferna för marinen och flygvapnet* samt *luftfartsstyrelsen* ävensom efter samråd i erforderlig utsträckning med telegraf- och lantbruksstyrelserna samt kommerskollegium verkställa utredning i ämnet.

Med skrivelse den 6 september 1946 överlämnade myndigheterna den verkställda utredningen, i vilken förordades, att Sverige skulle deltaga i den föreslagna organisationen, närmast i den formen att Sverige tillsammans med Norge åtog sig driften av den station på 66° N 02° E, som föreslagits i det Norske Hav. Därjämte angåvos vissa preliminära kostnader för Sveriges deltagande i anskaffning och drift av skeppet.

Genom beslut den 13 september 1946 uppdrog Kungl. Maj:t åt kansli-rådet H. Berglund och byråchefen A. K. Ångström att såsom Sveriges representanter deltaga i en av PICAO anordnad konferens i London mellan de s. k. Nordatlantstaterna rörande väderlektjänsten i Nordatlanten.

I skrivelse den 9 november 1946 ha *de delegerade* lämnat en redogörelse för konferensens förhandlingar och resultat, vilka sammanfattats i en slutakt (Final act) och i en internationell överenskommelse (International Agreement on North Atlantic Weather Observation Stations), båda av den 25 september 1946.

Överenskommelsen, vilken undertecknats av de svenska delegaterna, går ut på att fasta väderleksstationer i Nordatlanten skola upprättas och vidmakthållas på lämpliga ställen med början senast den 1 juli 1947. Organisationen skall omfatta 13 väderleksstationer, av vilka en, stationen M, skall finansieras och drivas av Sverige, Storbritannien och Norge gemensamt.

Beträffande Sveriges bidrag ha de delegerade meddelat, att dess storlek under nuvarande förhållanden endast kunde överslagsvis uppskattas. Tills vidare torde man böra räkna med ett belopp för nästa budgetår av cirka 600 000 kronor, vilken siffra dock kunde komma att väsentligt förskjutats, därest anskaffningskostnaderna skulle visa sig bli större än man tidigare preliminärt uppskattat dem till eller därest en annan avskrivningsprocent än man tidigare räknat med komme att läggas till grund för kalkylerna.

I utlåtanden över de delegerades framställning ha *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* ävensom *luftfartsstyrelsen* tillstyrkt en medelsanvisning till ändamålet för nästa budgetår med 600 000 kronor.

Departementschefen har anfört i huvudsak följande.

Stationens drift skulle omhänderhavas av Norge, dock med rätt för Sverige att fullgöra en del av sina förpliktelser genom att tillföra stationen hälften av dess meteorologpersonal. Sveriges andel i kostnaden skulle upp-

gå till 43 %, medan Storbritannien och Norge skulle bestrida 35 respektive 22 % av kostnaden. Storbritannien och Sverige skulle därjämte efter samtycke av Norge äga rätt att helt eller delvis fullgöra sina förpliktelser in natura i stället för genom kontant bidrag. Sveriges andel i kostnaden har i samband med förhandlingarna preliminärt uppskattats till 600 000 kronor om året. Enligt därefter erhållna upplysningar från det engelska luftfartsministeriet skulle två engelska korvetter kunna förvärvas samt ombyggas för väderlekstjänst. Årskostnaden för stationen i dess helhet beräknas numera av ministeriet till 146 000 pund, varav Sveriges andel uppgår till i runt tal 63 000 pund eller enligt gällande växelkurs cirka 915 000 svenska kronor. Skeppens anskaffningsvärde har därvid förutsatts skola avskrivas på 3 år. Ytterligare förhandlingar angående stationens drift m. m. äro avsedda att upptagas längre fram.

Det sålunda framlagda och från svensk sida preliminärt godkända förslaget finner jag mig böra tillstyrka. För nästa budgetår torde böra anvisas ett förslagsanslag av 900 000 kronor, ungefärligen motsvarande Sveriges andel i den från engelskt håll preliminärt beräknade årskostnaden. Denna innefattar även kostnaden för en på allenast tre år fördelad avskrivning av de båda för väderleksstationen avsedda skeppen jämte utrustning, varför efter avskrivningstidens utgång årskostnaden lär komma att avsevärt sjunka.

Därest riksdagen anvisar medel för ändamålet, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att därefter för Sveriges del godkänna de rörande organisationen av väderleksskeppen redan träffade överenskommelserna liksom även de kompletterande överenskommelser, som kunna komma att träffas i denna fråga.

Kungl. Maj:ts förslag har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Bidrag till väderleksstation i Nordatlanten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

Byggnadsväsendet.

52:o **Byggnadsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 55, s. 162—181) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för byggnadsstyrelsen vidtaga vissa av departementschefen förordade ändringar, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48, dels ock till Byggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 1 385 800 kronor.

Förevarande anslag är å gällande riksstat uppfört med 912 800 kronor.

Byggnadsstyrelsen har framhållit de svårigheter, som under nuvarande förhållanden föreligga för styrelsen att förvärva och behålla kvalificerad teknisk personal. I detta sammanhang framhåller styrelsen, att den i förhållande till tillgången stora efterfrågan på sådan personal torde få anses särskilt framträdande inom styrelsens verksamhetsområde, beroende på den utom-

ordentligt stora byggnadsverksamheten särskilt för bostads- och industriändamål. Styrelsen vore väl medveten om att det i nuvarande labila läge på löne marknaden ur allmän synpunkt vore angeläget, att löneökningar om möjligt undvekes. Å andra sidan hade styrelsen ansvaret för att de utomordentligt stora och viktiga uppgifter, som statsmakterna i allt mer ökad omfattning lagt på styrelsen, fullgjordes på ett tillfredsställande sätt. Därest styrelsen icke erhöles och finge behålla personal med de kvalifikationer, som uppgifternas art och omfattning krävde, komme styrelsens arbete ofrånkomligt att bliva allvarligt lidande.

Med hänsyn till nu berörda förhållanden ävensom de i många fall ökade och mera kvalificerade arbetsuppgifter, som kommit att åvila åtskilliga av styrelsens befattningshavare, ansåge sig styrelsen icke kunna underlåta att i sina anslagsäskanden för styrelsen för budgetåret 1947/48 begära höjd lönegradsplacering för ett betydande antal tjänster. Till följd av styrelsens alltjämt växande arbetsbörda vore dessutom en personalutökning å flertalet av styrelsens byråer oundgängligen erforderlig.

Allmänna lönenämnden har avgivit utlåtande i ärendet, varjämte byggnadsstyrelsens personalförening ingivit en framställning om ordinariesättning av vissa befattningar.

Departementschefen har tillstyrkt följande förändringar med avseende å styrelsens personal.

Å *administrativa byrån* uppflyttas en förste byråsekreterartjänst ävensom kamrerartjänsten från A 24 till A 26. Å *stadsplanebyrån* nyinrättas två intendentsbefattningar i A 26. Å *utredningsbyrån* inrättas ytterligare en byrådirektörsbefattning i A 28 och en intendentstjänst i Eo 26, varjämte två assistentbefattningar uppflyttas från A 21 till A 24. Å *intendentsbyrån* omändras en för landsortsavdelningen avsedd befattning såsom biträdande arkitekt i Eo 21 till en befattning såsom byråarkitekt (byråingenjör) i A 24. Å samma byrås stockholmsavdelning inrättas en intendentstjänst i A 26. Fastighetskamreraren å byrån uppflyttas från Eo 20 till Eo 24, varjämte inrättas en tjänst för en ingenjör i Eo 18. Å *byggnadsbyrån* inrättas en ny befattning såsom förste byråingenjör i Eo 26. Å *värmetekniska avdelningen* föreslås uppflyttning av tre underinspektörsbefattningar från Eo 16 till Eo 17. Den reglerade befordringsgången för biträdespersonalen slutligen medför ökning av antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster med fjorton samt indragning av två ordinarie skrivbiträdestjänster.

Vid bifall till vad sålunda föreslagits skulle delstaten för byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet ökas med sammanlagt 407 800 kronor, delstaten för statens bränslekontrollerande verksamhet med 39 000 kronor samt delstaten för byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal med 26 200 kronor.

Utskottet.

Även i fråga om byggnadsstyrelsen är huvudparten av den avsevärda ökningen av avlöningsanslaget att hänföra till den allmänna löne regleringen. Av ökningen — inemot 475 000 kronor — hänför sig emellertid inemot 60 000 kronor till nyinrättade tjänster eller uppflyttning i högre lönegrad av

befintliga befattningar. Mot vad härutinnan föreslagits synes med hänsyn till styrelsens alltmer växande arbetsbörda icke något vara att erinra. Utskottet får sålunda med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för byggnadsstyrelsen vidtaga följande ändringar, nämligen under rubriken *Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet*: uppflyttning av 1 förste byråsekreterare och 1 kamrerare från A 24 till A 26 samt av 2 assistenter i A 21 till byråarkitekter i A 24, införande av den alternativa tjänstebemäningen byråingenjör för i förteckningen upptagna befattningar såsom byråarkitekt, uppförande i förteckningen av ytterligare 1 byrådirektörstjänst i A 28, 3 intendentsbefattningar i A 26 och 14 kontorsbiträdesbefattningar i A 4 samt av 1 befattning såsom byråarkitekt (byråingenjör) i A 24, 1 befattning såsom fastighetskamrerare i Eo 24 och ytterligare 1 intendentsbefattning i Eo 26 ävensom utslutning av 2 skrivbiträdesbefattningar i A 2 samt under rubriken *Av byggnadsmedel avlönad personal å byggnadsstyrelsens byggnadsbyrå*: uppförande av 1 befattning såsom förste byråingenjör i Eo 26;
- b) godkänna följande avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.

	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	693 300
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	412 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	66 400
	Säger kronor 1 173 800

Statens bränslekontrollerande verksamhet.

	Kronor
1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	114 900
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	6 900
	Säger kronor 121 800

Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal.

	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	36 900
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	48 200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	5 100
	Säger kronor 90 200

Summa kronor 1 385 800;

c) till *Byggnadsstyrelsen*: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 1 385 800 kronor.

53:o) **Byggnadsstyrelsen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 56, s. 181—183), vilket innebär höjning av förevarande anslag för nästa budgetår med 14 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Byggnadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 134 100 kronor.

54:o) **Länsarkitektsorganisationen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 57, s. 183—191) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för länsarkitektsorganisationen vidtaga vissa av departementschefen förordade ändringar, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för länsarkitektsorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48, dels ock till Länsarkitektsorganisationen: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 1 826 200 kronor.

Förevarande anslag är å gällande riksstat uppfört med 1 138 500 kronor.

Kungl. Maj:t föreslår, att befattningarna för biträdande länsarkitekt, tjugo till antalet, uppflyttas från Eo 24 till Eo 26, att två nya befattningar såsom biträdande länsarkitekt inrättas, därav den ena för länsarkitektkontoret i Uppsala och den andra för kontoret i Halmstad, samt att assistentbefattningarna, för närvarande tjugosex till antalet, uppflyttas från Eo 21 till Eo 24. Den reglerade befordringsgången för biträdespersonalen medför uppförande i personalförteckningen av nitton ordinarie kontorsbiträdesbefattningar, varav sexton för att bereda ordinarie tjänst åt vid organisationen anställda extra ordinarie kanslibiträden.

Förutom av nu nämnda förslag föranledes anslagshöjningen av löneklass-uppflyttningar, den allmänna löneregleringen samt den reglerade befordringsgången.

Utskottet.

Genom beslut den 14 februari 1947 har Kungl. Maj:t bemyndigat chefen för kommunikationsdepartementet att tillkalla sakkunniga för utredning av det statliga stadsplaneväsendets arbetsuppgifter och organisation. Vid anmälan av detta ärende framhöll föredragande departementschefen, att för närvarande en betydande arbetsbalans föreläge inom länsarkitektsorganisationen och att en ökning av arbetskrafterna av olika anledningar syntes bli nödvändig. De sakkunniga borde överväga, huruvida en förstärkning av länsarkitektsorganisationen borde företagas, samt överväga huru länsarkitektkontoren borde organiseras för att kunna fullgöra på dem nu ankommande eller framdeles genom den nya byggnadslagstiftningen ökade uppgifter.

Jämväl riksdagens år 1946 församlade revisorer ha framhållit (Del I, § 29, s. 153—160) att arbetsmängden å länsarkitektkontoren under senare år undergått en stark ökning och att ärendena ofta icke bliva behandlade inom rimlig tid.

Av den i statsverkspropositionen lämnade redogörelsen framgår, att personalfrågan vid länsarkitektsorganisationen ger anledning till allvarliga far-

hågor, i det att stora svårigheter visat sig föreligga att erhålla kompetenta sökande till lediga biträdande länsarkitektjänster och assistenttjänster, av vilka icke mindre än nitton under slutet av år 1946 voro obesatta. Med hänsyn härtill har departementschefen funnit nödvändigt att förbättring i löneställningen för dessa befattningar nu genomföres. Utskottet delar denna uppfattning och får alltså tillstyrka att befattningen biträdande länsarkitekt uppflyttas från Eo 24 till Eo 26 och befattningen assistent från Eo 21 till Eo 24.

Mot förslaget att inrätta två nya biträdande länsarkitektsbefattningar har utskottet icke något att erinra.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag jämväl i övrigt hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för länsarkitektsorganisationen vidtaga följande ändringar, nämligen uppflyttning av 20 befattningar såsom biträdande länsarkitekt från Eo 24 till Eo 26 samt av 26 assistentbefattningar från Eo 21 till Eo 24 ävensom uppförande i förteckningen av 19 kontorsbiträdesbefattningar i A 4 och ytterligare 2 befattningar såsom biträdande länsarkitekt i Eo 26;

b) godkänna följande avlöningsstat för länsarkitektsorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	470 100
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	915 000
3. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	358 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	83 100
	Summa kronor 1 826 200;

c) till *Länsarkitektsorganisationen*: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 1 826 200 kronor.

55:o) **Länsarkitektsorganisationen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 58, s. 191 och 192), vilket innebär höjning av förevarande anslag för nästa budgetår med 41 000 kronor, därav 15 000 kronor till reseersättningar, 5 500 kronor till bränsle och lyse samt 20 500 kronor till övriga expenser, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Länsarkitektsorganisationen*: *Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 177 000 kronor.

Tekniska institut.

56:o) **Statens väginstitut.** Kungl. Maj:t har (punkt 60, s. 193—200) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens väginstitut företaga vissa av departementschefen förordade ändringar, dels godkänna av departementschefen förordad stat för institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48, dels ock till Statens väginstitut för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 399 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Förevarande anslag är å gällande riksstat uppfört med 300 800 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär i fråga om personalförteckningen följande ändringar. Förste avdelningsingenjören å vägavdelningen uppflyttas från A 24 till A 26. Vidare inrättas, närmast för samma avdelning, en befattning såsom förste avdelningsingenjör i Eo 24. En befattning å geologiska avdelningen såsom biträdande geolog uppflyttas från Eo 21 till Eo 24 i samband varmed tjänstebestämmelsen ändras till väggeolog. Ett kontorsbiträde i A 4 uppflyttas till kanslibiträde i A 7. Regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen medför slutligen uppförande i personalförteckningen av en ordinarie kontorsbiträdestjänst.

Utöver av vad sålunda föreslagits erfordras anslagshöjning för överflyttning av tre med arvoden avlönade ingenjörstjänster till extra ordinarie stat i Eo 17 samt av en befattning såsom laboratorieassistent i Eo 15. Vidare föreslås en laboratorieassistent och en ritare skola uppflyttas från Eo 14 till Eo 15, varjämte medel beräknats för ett skrivbiträde i Ex 2. Anslagsposten till avlöningar till tillfälliga biträden föreslås uppräknad med 6 000 kronor för anställande av en mekaniker. Uppräkning av avlöningsposterna följde slutligen även av den reglerade befordringsgången och den allmänna löne-regleringen. Den sammanlagda ökningen av de olika delposterna i avlöningsstaten uppgår till 108 400 kronor.

Omkostnadsstaten föreslås höjd med 15 000 kronor, avseende övriga utgifter.

Inkomstposten Särskilda uppbördsmedel föreslås slutligen skola uppräknas med 25 200 kronor.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts förslag har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga följande ändringar i personalförteckningen för statens väginstitut, nämligen uppflyttning av befattningen såsom förste avdelningsingenjör å ordinarie stat från A 24 till A 26 samt uppförande i förteckningen av en kanslibiträdestjänst i A 7, ytterligare en befattning såsom förste avdelningsingenjör i Eo 24 och en befattning såsom väggeolog i Eo 24.

b) godkänna följande stat för statens väginstitut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Stat.

Avlöningar.		Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	130 200	
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	162 300	
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	17 500	
4. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	25 000	
	Säger kronor	335 000

Omkostnader.		Kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	500	
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	8 500	
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	34 800	
4. Publikationstryck	6 000	
5. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	55 500	
	Säger kronor	105 300
	Summa kronor	440 300

Särskilda uppbördsmedel.		Kronor
1. Ersättningar för materialkontroll m. m.	16 100	
2. Ersättningar för tillfälliga uppdrag m. m.	25 200	
	Säger kronor	41 300
	Nettoutgift kronor	399 000;

e) till *Statens väginstitut* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 399 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

57:o) **Ytterligare verkstadsutrustning för statens väginstitut.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 61, s. 200—203), vilket avser att möjliggöra en kvalitetsförbättring av institutets verkstadsarbeten samt att kompensera den kapacitetsminskning, som på grund av förslitning inträtt hos vissa av de befintliga maskinerna, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ytterligare verkstadsutrustning för statens väginstitut* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 64 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

58:o) **Statens geotekniska institut: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 62, s. 203—212) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens geotekniska institut vidtaga vissa av departementschefen förordade ändringar, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48, dels ock till Statens geotekniska institut: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 388 600 kronor.

Förevarande anslag är å gällande riksstat uppfört med 211 400 kronor.

Sedan institutets tillkomst den 1 januari 1944 har dess personal ökat från 16 till 53 befattningshavare. Med anledning härav föreslår Kungl. Maj:t, att institutet från och med nästa budgetår definitivt uppdelas på avdelningar på sätt redan provisoriskt tillämpats.

Kungl. Maj:t föreslår vidare för nästa budgetår vissa personalförstärkningar och löneförbättringar. Sålunda föreslås uppflyttning av överingenjören och chefen för institutet från C 6 till C 8. De två förste statsgeoteknikerna i Eo 28 uppföras på ordinarie stat såsom chefer för forsknings- och konsultationsavdelningarna med placering i A 29. Vid forskningsavdelningen inrättas en ny befattning såsom statsgeotekniker i Eo 24. En ingenjörbefattning i Eo 19 å forskningsavdelningen föreslås vid inplacering i det nya lönesystemet jämställd med befattning i Eo 20. Å konsultationsavdelningen föreslås en ny ingenjörstjänst i Eo 17 och en ny befattning såsom tekniskt biträde i Eo 4. Vidare föreslås överförande av vissa arvodesbefattningar å maskintekniska avdelningen till extra ordinarie stat, i samband varmed inrättas en befattning för biträdande statsgeotekniker i Eo 21 och en befattning såsom förrädsman i Eo 7. Beträffande kansliets personal föreslås uppflyttning av en kansliskrivare i Eo 11 till kassör i Eo 14 samt av ett kontorsbiträde i Eo 4 till kanslibiträde i Eo 7. Ytterligare föreslås beräknande av medel för två kontorsbiträden i Eo 4 och två skrivbiträden i Eo 2.

Uppräkning av ordinarie- och icke-ordinarieposterna erfordras på grund av den allmänna löne regleringen, varjämte smärre höjningar föreslås för löneklassuppflyttningar och vikariatsersättningar.

Anslagsposten till avlöningar till tillfällig personal föreslås slutligen ökad med 50 000 kronor.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens geotekniska institut vidtaga följande ändringar, nämligen uppflyttning av befattningen såsom överingenjör och chef från C 6 till C 8, uppförande i förteckningen av två befattningar såsom förste statsgeotekniker i A 29 och ytterligare en befattning såsom statsgeotekniker i Eo 24 ävensom utslutning av två befattningar såsom förste statsgeotekniker i Eo 28;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens geotekniska institut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	52 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	185 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	14 300
4. Avlöningar till tillfällig personal, <i>förslagsvis</i>	136 000
	<hr/> Summa kronor 388 600;

c) till *Statens geotekniska institut: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 388 600 kronor.

59:o) **Statens geotekniska institut: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 63, s. 212—214), vilket innebär anslagshöjning för nästa budgetår med 27 800 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens geotekniska institut: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 119 000 kronor.

60:o) **Statens geotekniska institut: Utrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 64, s. 214 och 215), som avser medelsanvisning för anskaffande av utrustning i avsikt att åstadkomma besparing av arbetskraft och för att möjliggöra ett säkrare och snabbare undersökningsresultat, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens geotekniska institut: Utrustning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

Statens elektriska inspektion m. m.

61:o) **Statens elektriska inspektion: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 65, s. 216—220), vilket innebär utökning av personalen med en förste byråinspektör i Eo 24 och ett kontorsbiträde i A 4, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens elektriska inspektion uppföra ytterligare följande befattningar, nämligen 1 kontorsbiträde i A 4 och 1 förste byråinspektör i Eo 24;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens elektriska inspektion, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	125 700
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t.....	8 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	25 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	9 000
	Summa kronor 168 500;

c) till *Statens elektriska inspektion: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 168 500 kronor.

62:o) **Statens elektriska inspektion: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 66, s. 220), som innebär anslagshöjning för nästa budgetår med 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens elektriska inspektion: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 18 800 kronor.

63:o) **Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 67, s. 220) och under erinran, att samma belopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 kronor.

Diverse.

64:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 79 och 80, s. 236) hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom förslagsanslag för budgetåret 1947/48 anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* 245 000 kronor,

b) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* 871 000 kronor.

65:o) **Ersättning till statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befordringsavgifterna för vissa resor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 81, s. 236) och under erinran, att samma belopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befordringsavgifterna för vissa resor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

66:o) **Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser.** Kungl. Maj:t har (punkt 82, s. 236 och 237) föreslagit riksdagen att till Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 21 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 18 000 000 kronor. Den postverket för samma budgetår tillkommande ersättningen för befordran av tjänsteförsändelser beräknas emellertid nu av generalpoststyrelsen till cirka 21 900 000 kronor.

Generalpoststyrelsen har, med utgångspunkt från att frankoteckensförsäljningen kommer att något öka, beräknat ersättningen för tjänsteförsändelser i allmänhet under budgetåret 1947/48 till 19 000 000 kronor, motsvarande 15 % av den beräknade frankoteckensuppbörden. Ersättningen för tjänstepost från kristidsorganen uppskattar styrelsen till 800 000 kronor samt ersättningen för kristidsnämndernas tjänstepost till 1 300 000 kronor.

Enligt de preliminära beräkningarna skulle sålunda ersättningen för tjänsteförsändelser för budgetåret 1947/48 komma att uppgå till (19 000 000 + 800 000 + 1 300 000) 21 100 000 kronor.

Statskontoret har avgivit utlåtande i ärendet.

Departementschefen har tillstyrkt ett till 21 000 000 kronor avrundat belopp.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 21 000 000 kronor.

67:o) **Ersättning till postverket för befordran av enskildas försändelser i ransoneringsärenden.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 83, s. 238), som innebär sänkning av anslagsbeloppet med 500 000 kronor för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till postverket för befordran av enskildas försändelser i ransoneringsärenden* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

68:o) **Försvarsberedskap vid statens järnvägar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 84, s. 238 och 239) och under erinran, att till förevarande ändamål för innevarande budgetår anvisats 200 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarsberedskap vid statens järnvägar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

69:o) **Extra besiktningar av luftfartyg m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 85, s. 240), vilket innebär höjning för nästa budgetår av förevarande anslag med 11 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Extra besiktningar av luftfartyg m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 kronor.

70:o) **Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 86, s. 240 och 241), vilket avser anvisande av medel för bestridande av Sveriges andel i kostnaderna för dels den nya internationella civila luftfartsorganisationen, vartill Sverige enligt beslut av

1945 års riksdag anslutit sig, dels ock den internationella kommittén för privaträttsliga frågor på luftfartens område, CITEJA, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa internationella samman-
slutningar m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag
av 250 000 kronor.

71:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 87, s. 241 och 242) och under erinran, att samma belopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sak-
kunniga* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag
av 250 000 kronor.

72:o) **Planering av allmänna arbeten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 88, s. 242) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Planering av allmänna arbeten* för bud-
getåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

73:o) **Extra utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 89, s. 242) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1947/48
anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

Uppskjutna frågor.

74:o) Utskottet kommer framdeles att avgiva utlåtande beträffande nedan-
nämnda av Kungl. Maj:t under följande punkter framställda förslag, nämligen
punkten 28: Avsättning till statens automobilskattemedelsfond;
punkten 37: Besiktning av motorfordon;
punkten 42: Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande;
punkten 59: Bidrag till upprättande av regionplan för Borås-trakten;
punkten 68: Statens brandinspektion: Avlöningar;
punkten 69: Statens brandinspektion: Omkostnader;
punkten 70: Statens brandskola: Avlöningar;
punkten 71: Statens brandskola: Omkostnader;
punkten 72: Bidrag till svenska brandskyddsföreningen;
punkten 73: Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund;
punkten 74: Bidrag till förebyggande och släckning av brand;
punkten 75: Bidrag till kommuner för inköp av motorbrandsprutor;
punkten 76: Bidrag till kommuner för inköp av brandslang;
punkten 77: Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar;

punkten 78: Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer;
punkten 90: Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst;
 vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 15 april 1947.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Larsson, Karl Andersson, Bergvall, Heiding, Boman, fröken Andersson, herrar Näsström, Rosenberg, Gustav Emil Andersson, Hesselbom och Ragnar Bergh; samt från andra kammaren: herrar Malmborg i Skövde, Falla, Andersson i Malmö, Rubbestad, Mårtensson, Lindholm, Åkerström, Holmström, Thapper, Persson i Vinberg, Johansson i Mysinge och Jansson i Kalix.

Reservationer:

1) vid *punkten 19:o* (Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.) av herrar *Näsström, Ragnar Bergh, Åkerström* och *Jansson* i Kalix, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort hava följande lydelse:

»Vad först — — — till motionerna.

I motionen — — — vederbörlig uppmärksamhet.

Vad härefter — — — nämnda vägar.

I motionerna I: 48 och II: 97 har hemställts om utredning angående statens övertagande av vinterväghållningen å vissa enskilda vägar, nämligen de som äro byggda på ett sådant sätt att motorplogning kan förekomma. Utskottet anser i likhet med motionärerna att skäl tala för att det statliga vägväsendet övertager denna väghållning, även om därigenom icke skulle kunna garanteras att plogning av enskild väg skall kunna utföras samtidigt med plogning av allmänna vägar. Utskottet anser lämpligt att ifrågavarande spørsmål utredes i samband med den i det föregående omnämnda utredningen.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) i anledning — — — mot automobilskattemedlen;

b) i anledning av motionerna I: 48 och II: 97, II: 153 och II: 154 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet beträffande de i motionerna avhandlade frågorna anför»;

2) vid *punkten 35:o* (Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp) av herrar *Karl Andersson, Heiding, Näsström, Gustav Emil Anders-*

son, Ragnar Bergh, Rubbestad, Mårtensson, Akerström, Persson i Vinberg, Johansson i Mysinge och Jansson i Kalix, vilka ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort hava följande lydelse:

»Till ifrågavarande — — — för bidrag.

Behovet av medel för bidrag till vatten- och avloppsföretag är förvisso mycket betydande. Av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uppgifter framgår sålunda, att den 1 september 1946 förelågo ej tillgodosedda ansökningar om bidrag för anläggningar, som betingade en kostnad av i runt tal 45 miljoner kronor, ävensom att före den 1 april 1947 ytterligare ansökningar beräknades inkomma avseende företag om cirka 100 miljoner kronor. Det är emellertid uppenbart att i nuvarande situation anläggningsverksamheten på förevarande område måste i avsevärd grad begränsas i förhållande till det anmälda behovet med hänsyn såväl till det statsfinansiella läget som till situationen på material- och arbetsmarknaden. Under hänsynstagande härtill har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit anvisande för nästa budgetår av 15 miljoner kronor. Kungl. Maj:ts förslag innebär emellertid, att för ändamålet skulle stå till förfogande — inklusive reservation — allenast 5,5 miljoner kronor. Enligt utskottets mening kan en så långt gående begränsning av medelsanvisningen till förevarande ändamål icke anses vara nödvändig. Utskottet vill härvid framhålla de möjligheter som torde föreligga att — även vintertid — för ifrågavarande arbeten utnyttja den vid hemmet bundna arbetskraftsreserven. Enligt utskottets mening torde icke heller vad industrikommissionen i sitt utlåtande framhållit nödvändiggöra den av departementschefen förordade begränsningen. Härtill kommer att, såsom i motionerna I: 51 och II: 96 framhållits, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för att undvika dröjsmål med påbörjande av vattenförsörjnings- och avloppsföretag, funnit sig böra i stor utsträckning medgiva förhandstillstånd till arbetens påbörjande med bibehållen möjlighet för företagsintressenterna att framdeles erhålla statsbidrag. Härigenom torde medel, vilka komma att anvisas för budgetåret 1947/48, kunna komma att erfordras för arbeten som i många fall delvis utförts redan under innevarande budgetår. Med hänsyn härtill och för att i större omfattning möjliggöra en utvidgning av statsbidragsverksamheten, om en sådan skulle visa sig lämplig med hänsyn till den inbördes angelägenhetsgraden hos statsbidragsberättigade och andra företag, vill utskottet i anslutning till i ämnet väckta motioner för sin del förorda, att ifrågavarande anslag för nästa år anvisas med ett belopp av 10 miljoner kronor.

Vad härefter — — — och avlopp.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 51 och II: 96, I: 80 och II: 160 samt II: 159 samt med bifall till motionerna I: 133 och II: 158 till *Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp* för budgetåret 1947/48 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 000 kronor,

b) med bifall — — — framställda förslag.»